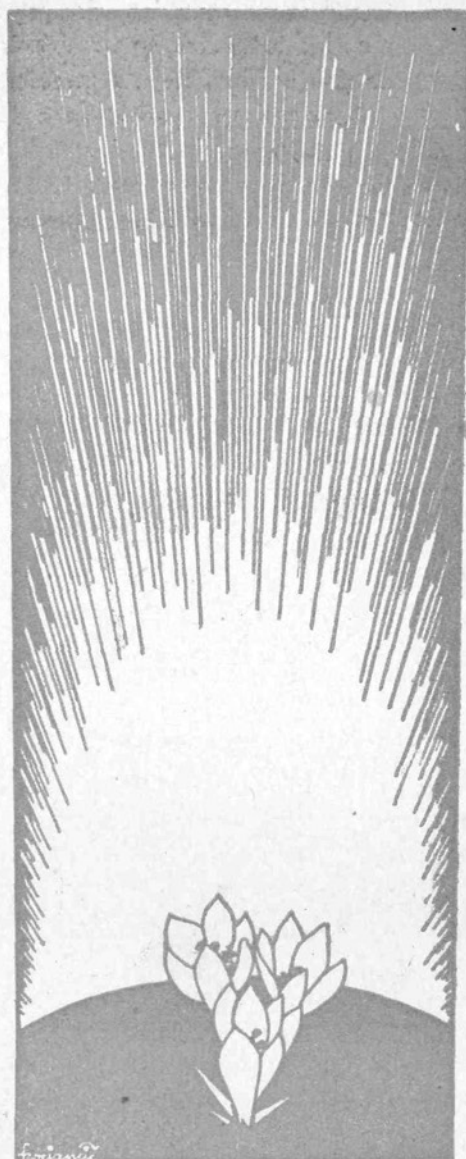

VIGRED

Ž E N S K I • L I S T

A P R I L **1936** Š T E V . 4

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—. Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravnništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M. — Telefonska številka 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslovi na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravništvo Vigredi, Masarykova c. 12, Ljubljana.

V S E B I N A :

Da sem dete ... (Jože Pogačnik). — Vstajenje (F. Zupančič). — Misel ob otroku (Francka Z.). — Tvoje rane (F. Neubauer). — Otrok, naš up (Peleasa). — Katoliška Akcija. — Za otroka (E. Š. — F. L.). — Pri zibelki (S. Gregorčič). — Strma pot (Peleasa). — Temen cvet (F. Zupančič). — Eglantina Jebb (Peleasa). — Moji dečki (Učiteljica). — Dekletova pomlad (Dr. M. Csaba — V. Lovšin). — Ženski poklici (D. L. Sušnik). — Žena in delo. — Dolžnosti članov OUZD (M. Valant). — Iz naših ženskih krogov. — Žena — gospodinja.

VIGRED

Ž E N S K I • L I S T

LETO XIV.

LJUBLJANA, 1. APRILA 1936

ŠTEV. 4.

ČETRТА ШTEVILKA »VIGREDI«
JE POSVEČENA SLOVENSKEMU KATOLIŠKEMU OTROKU

Jože Pogačnik: »Sinje ozare«, str. 21.:

DA SEM DETE...

Včeraj sem si nekaj zaželel,
tiho sem Očetu razodel:
»Rad bi dete bil, tak majčkeno,
da še videl ne bi me nikdo.

Danes, glej, po polju tih sem šel,
v vstajajočo ptico sem strmel:
vedno bolj je v sinje viške šla,
vedno bolj očem izginjala —
in je nič več bilo ni:
takrat šla je tik pod zvezdami ...

O! Da dete sem tak majčkeno,
prišlo tisto bi preradostno:
lastna misel me zgrešila bi
in bil ves, prav ves odrešen bi.

Pa, saj vem, da pride: majhen bom,
pojdem tik za dragim Jezusom,
carstvo božje si poiščeva,
v raj tvoj, Oče, skupaj prideva.«

VSTAJENJE

Vstati ... nekaj manj svežega, manj navadnega, kakor roditi se. Toda pomeni zato nekaj odločilnega, zmagoslavnega, česar ni ob rojstvu.

Primerjaje vstajenje z rojstvom je to sestav, impulz naše volje. Nihče nas ni ohranil toli nedotaknjeno rojstno nedolžnost, da ne bi čutil več ali manj globoko, več ali manj močno potrebo in dolžnost nekega vstajenja.

Prenoviti dušo, oprostiti jo vezi, okov, ki jo ob nje vstopu v svet vsled božje volje niso motili in kalili svete golote. Golota duše: zrcalna čistost, ki jo omrači en sam dih. In kako se je zrcalo rojstva zastrlo, osenčilo, zrcalilo v sebi spačene podobe, zbiralo kasneje njih sence — dvome, žalosti, grehe, upornost?

Vstajenje ... v življenje, k luči, očiščenju, upanju. In bolj ko se je kdo oddaljil od prvotne čistosti, čimbolj je taval, tem glasneje bo čutil velikonočni poziv matere Cerkve, pomladne narave: Vstani! Prerodi se! Vrni se ...

Kolika domotožnost v objokovanju onega, kar je bilo. Dobra si bila. Nedolžna. Vsa Gospodova ... V majniških vrtih, ki jih deca obljuduje in jim nudi pestro sliko, se zaletimo — malce zamišljeni — v zavidnosti malih. Zavidamo jih, neglede na to, da bi nas omamljala misel možnega povratka nazaj (žal, stremimo vedno le dalje ...), ampak pač zato, ker pravimo sami sebi, da bi z izkustvi današnjih boli in v priznanju včerajšnjih zmot, ubrali drugo pot življenja, različno od one prve.

Toda ker ni povratka nazaj in ne smemo ukleniti nas samih, kajti deblo, ki se ukrivi, se posuši in mine, nam ne preostaja, kakor pogled v bodočnost. In ta je glaven. Pogled v bodočnost — nova odhodna postaja. Naj ne znači napredka nizdol, marveč napreden višek. »Vie montante«, vsaki starosti, tem bolj značilne čim krajša je prihodnost.

Vsaka izmed nas, starosti primerno, naj se uredi v smernici napredovanja. In govorimo zlasti o dušni starosti. S tridesetimi leti si lahko starejša kot s štiridesetimi, z dvajsetimi bolj ko s tridesetimi. To pa po izkušnjah življenja: prebite izkušnje, one, pred katerimi nismo bile dovolj močne, da ne bi podlegle. To so naši padci, doživljaji, ki tembolj starajo dušo, čimbolj jo oddaljajo od bleščečega vira luči: Boga; od neugasljivega plamena prave ljubezni: zopet Boga; edino večne resnice: in vedno Boga. Njo, ki se čuti mnogo krivo in se odkritosrčno zaveda svoje zmote, vleče s silo k vstajenju zdrav očiitek. Njo, vedno zvesto, toda ji je zasenčilo zvestobo pozabljenje in hlad, vodi k vdanemu povratku neizbrisen spomin tolažil in radosti, tem višjih, kolikor intimnejše se pogloblja v Boga. Ona pa, blagrovana, ki nima očitka, naj se ponižno primerja z Velikim Vstalom, svoje male, redke zasluge z Njegovimi neštetimi. Približa naj svoje hipne boleti Njegovemu nepopisnemu in trajnemu trpljenju. Našla bode takoj vzpodbudo.

Pomlad, vračajoča se z nežnim brstjem, brstečim, odpirajočim se, vonjavim popjem, rastoče, mladozelene travice, spremlja in povzdiguje naše živo, neukrotljivo voljo po vstajenju, prenovljenju, prerojenju.

Velikanoč! Ponosna zmaga Odrešenja. Dovršena je. Sveti teden trepetajoče zbranosti, molitve in solza, darovanja in pričakovanja; izginil je predhodnik, kot izginja poletna noč ob vzhodu jutranjega solnca. Zlate žarke puščice so prodrle nebo in zvonovi so končno zadoneli!...

Dovršena je žrtev Odrešenja. On, ki nas je odrešil, pa hoče da se človeštvo, odrešeno, obnovi in zgane k obnovitvi »božjega kraljestva«, kamor smo poklicani vsi. Katera ne vstane s Kristom, katera ne vstane iz zla, kot je on ostal iz smrti, zanika in taji žrtev odrešenja. Katera odlaša in omahuje, jo zakasnuje...

Vstali Gospod nas ne vprašuje v svoji zmagoslavni Veliki noči, je li nismo krive. Zahteva od nas, da ne grešimo več. Ne zahteva, da smo zmagovalci zla; želi nas premagane od Njegove močne, vsepresegajoče ljubezni prav pri Sebi.

Naj nas vodi, kajti ničesar ne zmoremo same. Njegova obljuba blesti in zagotavlja: »Ko bom na desnici Očeta, bom vse pritegnil nase.« Pustimo se mu pritegniti, voditi, ugrabiti neuporni moči Njegovega odrešenja, ki je predhodnik našega. In v povzdigu Njegovega velikega Vnebo-poleta, se izgubimo za vedno v Njem, kakor pesek v vihnem vrtincu.

Francka Zupančič:

MISEL OB OTROKU

Deca raste krog nas smehljajoča in radostna! In kako lep ter obenem žalosten je pogled na davne dni, ko smo se i mi smehljali v naročju materinem, radostno nabirajoč cvetje majnika, zaupajoč v veselo in srečno bodočnost!

Starci in starke, globoko nagubanih lic in čel so bili nekoč tudi brezskrbna deca. Sivi lasje so bili tedaj zlati kodri... Otroci so bili nekoč i upognjeni starci, starke,

ki se bedni in žalostni upirajo na palico, sklonjene glave, kot da bi v tleh iskali kotic, kjer bodo končno počili. Rdečelični, blestnoki in nemirnogi so tekali po livadah in po gajih.

Otroci so bili tudi danes v verige uklenjeni, obupani jetniki. In imeli so mamice, ki so stavile vanje, Bog zna koliko nad! Otroci so bile in mamice so imele tudi kaznjence, hudodelke, one nesrečnice, ki danes umirajo po bolnicah, ubite, od vseh zapuščene. — — —

Kdo se rodi sedajle, v tem trenutku, tam v oni dolini, v alpskem selu, v sen pogreznjenem mestu? ... Kdo ve? Morda grozen bojni, morda nesrečen hudodelec, morda apostol, svetnik, morda prenovitelj stare zemlje, toli izprijene po neslogi, hudobiji in budalosti! A zdajle so otroci, nebogljeni otroci ...

Franjo Neubauer:

TVOJE RANE

Svetijo noge se Tvoje,
tam ni krvavih več ran;
od čudovitega bleska
Tvoj je korak obsijan.

Roke s krvjo Ti zalite
lepše od solnca žare;
dvigajo zmage zastavo,
žezlo kraljevo drže.

Tvoje srce prebodeno
sije kot silen požar,
stvarstvo vesoljno objema
in ne ugasne nikdar.

Peleasa:

OTROK, NAŠ UP

Pred menoj leži pismo mlade matere, ki mi je pred malo leti stala prav blizu:

»... Slutila sem jih kot nedosegljivo čudo prečudne pravljice. Takrat sem bila tako nepopisno mlada, tolikrat do omotice lačna in sirotna brez konca. Saj se spominjate ... ko so se me doma do skrajnosti otepli ... Okušala sem napoj Alme Matere, risala sem in srkala s polno močjo. Zraven sem pa koprnela po mirnem koticu, kjer bi se ob večerni uri mogla zlekniti. Sam usmiljeni Bog, — gotovo ga je moja pokojna mamica opomnila — mi je naklonil službo v tem daljnem —. Še več! Našla sem kruha, našla sem življenjskega druga, rodila sem mu sina.

Tako imava danes malega Tončka, 16-mesečnega fantka. Meni se zdi, da je otrok vsega mojega devišstva, vsega koprnenja, vseh sanj in želja. Sedaj razumem tisto Vaše vneto pripovedovanje o veličini, bridkosti in sreči materinstva ...«

Poleg te srečne matere, ki se sklanja čez zibel in skuša ujeti svojega miljenčka sleherni smehljaj, poleg te matere, katere oči zro v to živo sintezo svoje in moževe ljubezni, poleg te matere, ki stiska ta neizmerni zaklad na svoja prsa, hoteč mu tam nuditi varneje zavetje, vstaja pred mojo dušo že druga slika:

Roj otrok se podi tam okoli šupe. Lasje so jim razmršeni, obleka raztrgana in umazana. Do skrajnosti zanemarjeni in prepuščeni samim sebi ti malčki snujejo najslabše šale. Cesta je njihov dom in pa potok. V potoku se pa lahko zrcali — nebo. In ti otroci ceste so v tej vodi res zagledali odsev sinjine in hipoma začutili tajno kesanje, neko negotovo in čisto nejasno stremljenje jih prevzame. Že gledajo novo življenje, ki je še vse zastrto in povsem drugačno od njihovega. Že jih navdaja želja, da se dvignejo, da vzlete in odlete. Tam prav blizu ugledajo — s r e č o — spoznajo jo. Toda kako jo ujeti?

Tedaj se zgodi nekaj nedoumljivega. V uho jim naenkrat udari znana melodija, katero je njihova uboga mamica pela nekoč nad njihovo zibelko. Molče se za hip ustavijo — poslušajo — začudeni vsi osupnejo. Eden izmed njih, drznejši kot drugi, odpre vrata. V veliki dvorani zagledajo otroke, v čijih rokah valove beli lističi kot krilca. To so otroci kot oni, smehljajoči in zamaknjeni pojo, gojenci zavetišča.

Tukaj otroci ceste pozabljajo vse, kar jim je bilo poprej v zabavo. Versko ozračje, skromno, toda pomoči prinašajoče jih ustavi na poti in jim odpira perspektive rajskega vrta, kamor prihajajo in odhajajo angeli, ki so

podobni njim. Nevidna moč jih sili naprej in vedno naprej — vrata so odprta — vstopijo — rešeni so. Zapustili so kraljestvo resničnosti in prišli do obrežja sanj. Prevzela jih je muzika, ki preko bede, skrbi in madežev zemlje razgrinja svojih zvokov zrcaljenje.

Odslej bo njihovo dušo zibalo in očiščalo petje. Vse, kar se bodo učili v šoli, bo pod tem ritmom usmerjeno proti idealom. Kmalu bodo tam pred oltarjem, v siju sveč in brezmadežne zarje jutranje sklenili prijateljstvo z Jezuščkom samim. Nato pa bodo, pod vodstvom spretne roke, oznanjali, da Slovenija zna ceniti lepoto in plemenitost in da je še polna usmiljenja, upanja in vere.

KATOLIŠKA AKCIJA

Za nas, ki se pripravljamo, da ustanovimo Katoliško akcijo prav v smislu sv. očeta, je važno, da vemo za primeren vzorec, ki naj nam služi. V tem oziru imamo v KA Italije najprimernejši vzor. Pravila KA v Italiji so od 30. dec. 1931. Po teh pravilih se zbirajo katoličani v šesterih zvezah: zveza katoliških mož, zveza katoliških akademikov, zveza katoliških fantov, zveza katoliških žena, zveza katoliških akademkinj in zveza katoliških deklet. Vse tri ženske organizacije so združene v katoliški ženski zvezi. Ta ureja skupno delo. Akademske združitve tvorijo posebne skupine. To se godi radi zgodovinskih vzrokov, pa tudi zaradi raznih zahtev in težav akademskega gibanja.

V splošnem se ustvarja tvorba vsake skupine po: župniji, škofiji, centrali.

a) *V župniji.* Vsaka združba zgoraj imenovanih, izvzemši akademičnih poklicev, tvori posebno skupino: skupina mož, skupina žen, skupina fantov, skupina deklet.

Na čelu vsake skupine stoji predsedstvo, imenovano svet (svet katoliških mož, svet katoliških žen itd.). Na čelu tega sveta je predsednik(ica). Vsaka skupina ima duhovnika kot voditelja ozir. svetovalca; imenujejo ga duhovni asistent. Njegova naloga je, da zastopa cerkveno avtoriteto. Njemu je tudi dodeljena skrb, da sporoča vse pravce cerkvene avtoritete in skrbi za duševno šolanje članstva. Predsednika in tega asistenta imenuje škof.

V župniji vse štiri skupine vodi župnijski svet KA. Sestoji iz predsednika skupine, iz od škofa imenovanega predsednika in drugih osebnosti, od katerih pa naj jih ne bo več kakor štirje, ki jih žup-

nik izbere. Tako stoji župnijska KA župniku na razpolago in sicer v vsem, kar se dogaja v župniji.

KA je torej zgrajena na župnijskem temelju; ni pa izključno samo stvar župnije.

b) *V škofiji.* Župnijske skupine vseh vrst se združujejo v škofijske skupine. Škofijski svet jih vodi. Ta sestoji iz predsednika in duhovnega asistenta, ki jih oba imenuje škof. K tema pridejo še svetovalci. So to predsedniki pristojnih skupin v škofiji, katere prevzema škofijski svet po potrebnem številu. Celotna KA škofije ima za svoje vodstvo posebno število oseb, ki imajo ime škofijska komisija. Ta je neposredno podrejena škofu, ki se posvetuje s centralno komisijo. V Italiji spadajo k tej tudi še predsedniki, med njimi tudi akademskih udruženj in še dva predsednika župnijskih svetov v škofiji. V vsakem univerzitetnem mestu se lahko ustanovi posebno tajništvo.

c) *V centrali.* Vse župnijske združbe in skupine se združujejo in tvorijo skupno centralo. Ta ima centralno predsedstvo, ki sestoji iz duhovnega asistenta in predsednika, ki ju imenuje sv. oče. To predsedstvo imenuje člane sveta za različne službe. Centrala skrbi za skupno in enodušno delo skupin, jim daje navodila v vseh vprašanjih in nalogah, ki so splošne narave. Ta centrala nastane po odredbi generalnega predsedstva, in deluje v neposredni odvisnosti cerkvenega vodstva. Ob strani ji stoji posvet (konzult). Ta sestoji iz duhovnih asistentov in osrednjih predsednikov in posameznih predsednikov škofijskih komisij, ki jih imenuje sv. oče.

DEKLETOM KATOLIŠKE AKCIJE ZA DUHOVNO OBNOVO

Sredi meseca aprila so največji prazniki naše sv. vere: velikonočni prazniki. Pred njimi cvetni teden, veliki teden, veliki petek — za njimi tedni velikonočne radosti. Pred njimi križ in grob, ki se pripravlja, da sprejme dragoceno, ali do kosti razmesarjeno žrtev — za njimi poveličan grob in poveličano telo Gospodovo. Pred njimi žalost — za njimi radost. Sredi vsega pa naš Gospod Jezus, ki je preko Golgote šel v svoje Vstajenje.

»Vse, kar je zapisano, je za naše posvečenje zapisano« (Sv. Pavel).

Če kdaj, se moramo gotovo ob velikonočnih skrivnostih vsako leto znova posvečevati. Sv. Cerkev to hoče, zato pa tako natančno kot nikdar v svoji liturgiji obnavlja pred nami trpljenje, smrt in vstajenje Jezusa Kristusa, našega Gospoda. Tej priliki za duhovno preroditev in posvečenje se

ne smemo odtegniti. Nasprotno: Cerkev hoče, da vse podrobno znova so-
doživljamo in sicer tako, da v času pred praznikom z Gospodom trpimo,
se pokorimo in žalujemo zaradi njegovega trpljenja, še bolj pa zaradi
greha, ki je bil vzrok vsega trpljenja. Po prazniku pa se veselimo z njim
zmage nad smrtjo in grehom. Naše življenje s Cerkvijo v tem času pa bo
pravilno in popolno, če bomo žalovali in trpeli zaradi *svojega* greha in se
veselili vstajenja iz *svoje* grešnosti. Zakaj, to je volja božja, *Vaše* posvečenje.

Za apostolsko delo pa naj nas ti prazniki spomnijo, da nič velikega ne
bomo dosegli brez velikih žrtev. Pred Veliko nedeljo mora biti nujno Veliki
petek, ne samo za celotno delo Katoliške akcije, ampak tudi za delo vsake
posamezne. Vendar »ne bojte se, ker jaz sem svet premagal«. Prazniki Vsta-
jenja so predvsem prazniki popolne Kristusove zmage, ki je poroštvo tudi
vseh drugih njegovih zmag do konca sveta. *Duhovni svetovalec.*

Katoliška Akcija za dekleta in dekliški prosvetni krožki. O tem vpra-
šanju, ki ga še marsikje ne pojmujejo pravilno, je podala tehtne in veljavne
misli gdč. *Renata Sušnikova* v svojem referatu na tečaju KA v Lichtenturnu.
Prosvetni krožki za katoliška dekleta so *potrebni*. »Važna naloga nas deklet
KA je ta, da pritegnemo prav mnoge v vrste prosvetnih in drugih katoliških
organizacij. Zato moramo delati povsod, kjer našega dela potrebujejo, po-
vsod, kjer so katoliška dekleta, posebno pa v dekliških prosvetnih krožkih.«

Prosvetni krožki *niso* krožki KA. Kakor celotna katoliška prosveta tudi
ti vršijo le en del celotnega apostolata KA in sicer takozvani *kulturni* apo-
stolat. V tem pomaga katoliška prosveta KA, ali zato mora biti res katoliška.
»Kakor hitro bi naša prosveta ne poudarjala katoliških prvin in ne vršila
svoje naloge v duhu katoliških nazorov, bi izgubila pravico imenovati se ka-
toliška prosveta in bi nehala vršiti apostolsko, od škofa ji določeno nalogo...
Kakor vsaka struja skuša izrabiti vse pridobitve zgodovine in modernega
časa za potrditev in utrditev svojih načel, prav tako mora katoliška prosveta
poudarjati in paziti pri svojem delu na svoj prvi namen: katolištvo.« Ni pa
članstvo prosvetnih krožkov elita KA, pač pa lahko priprava za člane KA in
polje za njihovo delo. »Člani KA so poklicani, da nosijo prav v ta društva, v
prosvetne krožke Kristusovega duha, vedno več in več, in izoblikujejo krožek
čimbolj tudi duhovno ter pomagajo vzgojiti tudi manj goreče člane prosvet-
nih društev v dejavne apostole.« Kako? »Ena bo svetla luč, kot zvezda vod-
nica, močna in odločna, druga pa bo drobna lučka, ki bo pridobivala s svojo
srčno toplino. Tako boste vršile iz društva in po društvu najlepšo nalogo
katoliškega človeka — katoliški apostolat.«

S posebnim veseljem sporočamo, da sta bili naša predsednica in taj-
nica sprejeti pri prevzvišenem gosp. škofu dr. Gregoriju Rožmanu in mu
poročali o prizadevanjih KA za dekleta, o njenih uspehih in težavah. Pre-
vzvišeni škof se je živo zanimal za delo in ga popolnoma odobril. Potrdil je
smernice, po katerih KA za dekleta ustanavlja elitno gibanje med posamez-
nimi dekliškimi stanovi in se je dosedanjih uspehov močno razveselil. Ob-

ljubil je vso svojo pomoč in naše delo blagoslovil. — Odobritev smernic in dela od najvišje cerkvene oblasti nam mora biti v bodrilo, da se še z večjimi silami posvetimo nalogam, ki nas čakajo. Posebno važne se nam zdijo izjave Prezvzišenega tudi zato, ker ne more biti govora o dobri in zdravi KA, kjer ni popolnega soglasja s cerkveno oblastjo. »Nič brez škofa in nič brez župnika« sta bili že od začetka naši temeljni načeli.

Ideja apostolskih duhovnih vaj in tečajev za posamezne stanove vedno bolj uspeva. Po lepih duhovnih vajah za kmečka dekleta o božiču, so se od 12. do 19. marca vršile duhovne vaje in tečaj KA za uradnice in nameščenke, ki so tudi lepo uspele. Tak način izbiranj deklet KA je sicer počasen in nalaga precejšnje žrtve. Toda tako pridobljena dekleta so za misel in delo v smislu KA pridobljena temeljito in za dolgo. Ne gre nam za število, pač pa za globino in temeljitost. Tak je zakon vseh preroditvenih gibanj, ki jim je Kristus s svojimi apostoli dal zgled in pokazal pot.

E. Š. — F. L.:

ZA OTROKA

Kako je že bilo? Vsem se je razvijalo življenje mirno in veselo v naročju velike družine: malim in velikim. Prostorna hiša je bila, ki jih je gostoljubno sprejela; vrt, drevesa in cvetice, prostrano, jasno nebo, ki se je nasmihalo otroškim igram; topla obleka in skrb in nega in toliko dobrote in nežnosti.

Takrat so imeli otroke radi! Prostora je bilo dovolj, shrambe polne hrane, omare polne obleke. In dobre ženske roke, ki so pomagale negovati. Kako uboga se je zdela žena, ki je ni obdajala cela tropa otrok!

Gotovo pa so takrat tudi revni ljudje že živeli; tudi takrat so že bile ozke mestne ulice in polpodrte bajte, kjer so tudi že ljudje s skrbjo pričakovali jutrišnjega dne. A otroke so imeli; saj niso mogli drugače. Skoro vsako leto je prišel družinski prirastek in je bilo treba skrbeti za enega jedca več. Mnogo otrok je že zgodaj umrlo; hitro pa je prazen prostor zasedel nov družinski član: življenje in smrt, sreča in skrb — vse je živelo tako blizu skupaj.

Tako so se vrstile generacije. Otroci so rastli in doraščali v krogu bratov in sester, zgodaj so se poročali, so ustanavljali nove družine in delali zanje. Ko pa so videli doraščati novi rod, so umrli.

Življenje, polno človeškega; polno dela, skrbi, veselja, težav, padcev in kesanja, ljubezni in požrtvovalnosti. V vsem tem so se izoblikovali in položili svojo celotno človeško usodo v roke Stvarnikov.

To je zdaj vse drugače. Počasi je prišla izprememba, a če pregledamo zadnja desetletja, nepopisno hitro. Ali je siromakom postalo preveč, vzgajati otroke? Niso niti mislili na to, saj je bilo takrat največ dela, ko je industrija osvajala svet; potrebovala je rok, hitrih rok in že doraščajoči so pričeli služiti. — Ne, ne, bogati so začeli. Računali so in izračunali, da je

življenje lažje za starše in bo tudi za njihove dediče, če je v družini en sam, ali samo par otrok. Krogotok, da se ena generacija takorekoč žrtvuje za drugo, se je zdel nesmiseln — kje pa je osebno blagostanje in osebni življenjski cilj? Etično stran, idealizem je preračunljivi razum — porinil v kot med staro šaro.

Splošne razmere so pripomogle, da se je razvoj v tej smeri silno hitro širil.

Velikanska brezposelnost, ki se s številkami že skoro več ne dá označiti, kaže, da ni ničesar v taki preveliki obilici na svetovnem trgu, kakor ljudi. Nič čudnega, če so tudi delavske plasti pod pritiskom protinaravnih razmer, pričele omejevati število otrok. V splošnem je pričelo vladati mišljenje, da je življenje lažje, če je v družini manj otrok, najlažje seveda, če otrok sploh ni. In tako jih misli danes brez števila! V nekem mestu, ki ima 80 občinskih uradnikov, je bilo pri štetju označenih 136 otrok, všteti odrasle sinove in hčere, ki so še v družini. Okoli 150 zakonov izkazuje torej 136 otrok; le par družin je, ki imajo več kot enega otroka, precejšnje število teh zakoncev pa nobenega otroka. To so stvari, ki zahtevajo tehtnega premisleka. —

Beda v delavskih in uradniških krogih je res velika, kaj šele v krogih brezposelnih.

Prav tako pa je tudi v mestih videti cele skupine žena, zakonskih žena, cele popoldneve na ulicah ali po kavarnah v resničnem brezdelju: gospodinjstvo imajo majhno, otrok nič, tehnika pa jim v tolikih ozirih pomaga, da do resnega dela sploh ne pridejo. Ali je čudno, če jih svet, zlasti proletarski, gleda po strani in zavidljivo? Saj se morajo res truditi, da možem in splošnosti dokažejo pravico do eksistence.

DOGODEK

Ko sem bila zadnjič v Ljubljani, sem se peljala tudi s tramvajem. Dve ali tri gospe so se vozile med drugimi z otroki v naročju. Ena pa je držala na kolenih lepo negovanega psička, z modro pentljo, ki se je kar nekam razumno oziral okoli. Vsi, ki so se vozili, so gledali lepo živalco, smehljali so se psičku, mu požvižgavali in ko so obrnili njegovo pozornost náse, ga je vsak hotel potrepeljati v priznanje po skodrani glaviči ali lepem kožuščku, da se je dama že resno bala zanj in ga je tesneje privila k sebi.

Pa so bili tudi naši otroci tam, fantki in punčke, prijazni, ljubki in zgovorni, a zanje se ni nihče zmenil. A za psa — o seveda!

Kmečka mati.

Preprosta delavska in kmečka žena pa je preobložena. Da vsaj nekoliko dvigne zaslužek, dela izven hiše, ali v tovarni in prav pogosto poleg lastnega gospodinjstva še kot postrežnica, snažilka i. pod. Kmečka žena pa ima poleg gospodinjstva tudi še polno skrbi in dela za celo družino, za živino in polje. In vendar vemo, da se te žene otrok ne branijo. Željo po otroku so zavrnili najprej drugi krogi, matere, ki bi imele za otroke več časa, več gmotnih virov za njegovo vzdrževanje, šolanje, življenje.

Volje, želje za otroka ni; toliko opravič, toliko izgovorov

za egoizem in uživanje pa je vedno pripravljenih. Otrok ne predstavlja dandanes nikake vrednote, ampak le obtežitev, ki je družine nočejo več nositi. To je značilno za sedanji čas.

Nikjer pa še ni izgleda, da bi se gospodarske razmere izboljšale. Pa če bi se tudi izboljšale, ni gotovo, da bi se izboljšale tudi družinske razmere v prilog otroka, ker idealizma, preprostega zaupanja in veselja nad otrokom ni pričakovati po vseh materijalističnih vplivih.

Na ženah je, da hočejo spoznati, kako se njihova osebnost razvija vsestransko, če so tudi matere, da se žena izpopolni, ko postane mati in se kot taka udelejuje, da je bistvena vsebina zakonskega življenja — otrok.

Etiške strani zakonskega razmerja v tem pogledu niti ne načenjam.

Kje je torej sad ljubezni? Resnični sad, ki je dozorenje zakonskega razmerja; saj se tu strne stremljenje moža in žene, ločeno od samega sebe, v nekem tretjem, ljubljene, ki je del njiju in vendar nekaj čisto drugega, novega.

Vse socialne vrline, ki spe v človeku, prikličo skrb za otroka v življenje: potrpežljivost, skrb, požrtvovalnost, ljubezen. In vse usmerjene v najljubše, kar žena-mati ima: v otroka ...

Najvažnejše in najboljše stvari na svetu so večno iste. Vsakdo pa mora na sebi vnovič doživeti, da prav te izoblikujejo vsebino in način človeškega življenja.

Simon Gregorčič: »Poezije«, str. 27.:

PRI ZIBELKI

Počivaj mirno, angel šibki,
ki dni le šteješ, ne še let.
Počivaj srečno v topli zibki,
ko v popju mlade rože cvet.

Sedaj trenutke sreče jasne
deli nebeški ti vladar.
Zdaj ure ti teko prekrasne,
krasnejših, oh, ne bo nikdar.

Zibelka s cvetjem je nastlana
in angeli pojo okrog.
Bridkost nobena ni ti znana,
ne teža rev, nadlog in tog.

Vihar sovražen svet pretresa,
razganja srca divji boj;
nad zibko jasna so nebesa,
v nedolžnem srcu je pokoj.

Zato le spavaj, angel šibki,
ki nič ne veš še, kaj je svet.
Počivaj, snivaj sladko v zibki,
ko v mehkem popju mladi cvet.

Saj, ko porasteš, dete zalo,
drugače bode mnogokaj.
Da bi le vedno mi ostalo
nedolžno, čisto kakor zdaj!

(Prekrasen je bil prizor, ko je ob ustanovitvi ženskega odseka Prosvetnega društva v Preski deklamovala mlada mati na odru ob zibki svojega otroka to lepo Gregorčičevo pesem. Moški zbor je zapel »Pogled v nedolžno oko«. Zamisel učiteljice Malke Marinko.)

STRMA POT

(Nadaljevanje.)

V.

Moja draga Melisanda!

Ne bom Ti govorila o vojni, ki jo imamo še vsi predobro v spominu. Spomin pa je zvestejši od naše sence. Ta v nočnih urah izgine, — oni pa postane tedaj šele prav nežen. Povedati pa Ti moram, da je bila moja pesem še dolgo solzna, posebno tedaj, ko so mi od Ditmarja prihajale vrstice kot:

»Senta, postala si življenje mojega življenja!«

V takih trenutkih bi bila najrajši izročila svoje misli vetru, da jih ponese preko mejá in krvavih poljan do njega, in mu pove:

»Ditmar, z menoj si pri vsaki igri, z menoj v vsaki bolesi. Kakor sva nekoč skupaj lazila po zidovju landeškem, plezala po drevju, tako se sedaj sklanjaš z menoj nad knjige. Z menoj ponavljaš najinih otroških spevov pripeve, poleg mene sediš v šoli, skupaj črtava like in formule na šolsko tablo, pesnikov stihí naju ganejo oba. Molčé zbiram te spomine kot najdražji zaklad. Podobna sem malemu palčku, ki trosi bele kamenčke na pot, da jo zopet spozna in v nasprotni smeri prehodi. Tako se mi zopet odkriva tisti čudoviti svet, poln sreče, načrtov, upanja in sanj, katerega si Ti z menoj delil, z menoj prehodil. To čudovito življensko nit, z zabrisanimi barvami, takoj jo zopet spoznam, poživim jo in jo popeljem do Tebe, Ditmar, ki Ti veljajo vse moje misli. Dom moj krasan, Castel Crisis, ob sanjavi Hudinji Ti odprem in Te popeljem vanj. In vse te steze, ki se izgubljajo pod gozdom, vzdolž katerega teče Hudinja, s Teboj zopet stopam po njih, s Teboj okušam njih čar in poezije in lepoto!«

Tako sta mi potekali zadnji leti gimnazije, ki sem jo dve leti za Ditmarjem srečno končala. Samo osem nas je še ostalo v razredu. Šest dijakov so nam pustili, vsi drugi so morali pod orožje.

Kam pa sedaj? Starši se odločijo, da me pošljejo za eno leto v francosko Švico radi jezikov. Računajo pa že tudi, da se bo medtem končala vojna in nam bo njen konec prinesel morda novih razmer.

»V e v e y, idilično mestece ob Ženevskem jezeru ima izvrstne šole,« si ponavljajo.

In že se pripravljam za odhod.

»Tam bom živela zopet z naravo, med drevjem in cvetjem,« si mislim.

Kolikokrat pogledam pred odhodom zemljevid, iščem poti, zaprem oči in sanjam. V tem velikem pričakovanju je tudi nekaj strahu. Saj je to prvo večje potovanje. Oh, kako daleč je že tisti čas!

Prišla sem v čisto nov svet. Šestnajst gojenk nas je in vse so starejše od mene. V e v e y leži ob Lemanu. Najlepše je tu v jeseni. Tedaj ta kraj postane en sam vrt, kjer zori in se smehlja grozdje. Človeku, ki je rojen ob teh divnih bregovih Ženevskega jezera, se mora zdeti ves ostali svet ničev. In ljudje, oh Melisanda, ti srečni ljudje, ki ne poznajo vojne tako od blizu! In še vsa ta mladina, ki tu poje in vriska in uživa svojo pomlad. Zavod je protestantski in vse gojenke so moje vere. Učimo se modernih jezikov, glasbe, slikanja, tudi gospodinjstva in vežbamo se v vseh mogočih sportih. S polno močjo srkam in srkam.

Jasnega jesenskega dne napravimo izlet v najbližnjo okolico Vevey-a. Tu se vležem na nepokošen travnik, še ves zelen in od sonca obsijan. Oči zaprem: sama sebe hočem varati in si predstavljam, da smo šele v avgustu. Toda ne slišim več lastavic žvrgolenja, vrtnic silnega duha več ne uživam, veter mi prinaša le orehov grenki vonj. Poletje je zbežalo. S to mislijo se moram spoprijazniti. Tedaj zberem ves pogum in prav v obraz pogledam jeseni. Oh, kdor zna videti ta čar! V pordečelih vinogradih kmetje pri trgatvi pojo. Težki grozdi, črni ali po ambri dišeči, gledajo iz lesenih brent, roj čebel še hiti po sok. Iz bližnje kmetije prihaja sveži in kisli duh stiskalnice. Kaplja za kapljo teče vino iz pipe. Ne beli cesti škripajo kolesa, voli vlečejo težak voz. Na koruze bleščečem listju ugledam ležečega otroka, ki tudi zoblje grozdje. In jablane težé pod obilnim sadom.

Tam na travniku, ne daleč od mene, mož obrača otavo, da jo suši. Gledam ga, kako kadi svojo pipo, kako ponavlja stoletno kretanje, katero so kmetje vseh starosti poznali, in jo bodo ponavljali, ko njega več ne bo.

Ko smo tistega dne povečerjale, so se gojenke razšle po vrtu. Petje in vrisk in smeh mi prihaja na uho. Ob oknu stojim in objamem z očmi vso prekrasno gladino Lemana prav tja do gorá, ki ga stražijo. Zdi se mi, da gledam Hudinjo, ki vsa nemirna teče pod Castelom Crisis in iz katere se ob tej uri dvigajo že prve meglice jesenske, dasi je tudi moja domovina vsa sončna kot Švica. Medtem

so se gojenke stisnile vsaka v svoj mirni kotiček v spalnici. Jaz pa, namesto da se slečem, sedem na posteljo, vsa poglobljena v tisoč prijetnih misli, katerih prve veljajo Ditmarju. Nato pa se v duhu obrnem nazaj na klasično leto, ki se je za menoj zaprlo. In kmalu se prične v meni pogovor. Tega samogovora celota in posameznosti so v mojem spominu začrtani za vso večnost, kakor tudi je bil njega začetek ves otročji:

»Teh par mesecev še! Nato pa hočem z enim samim objemom zajeti vso lepoto, vso polnost, vso umetnost. Posvetila se bom muziki, učila se pisati. Igrala in pisala bom prav tako dobro, kot pišejo in igrajo najboljši. In zaprosila bom arhitekturo — ne morda da olepša košček kamena — marveč, da bo moja muzika smela napolniti njene oboke, obljuditi njene odmeve. Ona pa me bo prosila, — ne kake slike — prosila me bo za glas. Dala mi bo nalog, da učim ljudstvo, da v imenu ljudstva govorim in da duše zbranih prevedem v harmonijo. In ko bo kak velik narod zbran pod veličastnimi oboki, ako tam ne bo odmevala človeška beseda, bo muzika sama lahko polnila duše te množice pazljive in jih vzdrževala v molitvi in spoštovanju.

Umetnica, prava umetnica bom. Pridobila si bom slave, bogastva.

Toda to še ne zadostuje. Več hočem in kaj višjega. Ustvarila bom kaj velikega, sijajnega, veličastnega. In kam, v katero vrsto me bo to delo dvignilo? Morda me pokličejo v Akademijo Umetnosti? Na tem niti ne dvomim. Do katere stopnje slave? Lepo bi bilo — ne, imen ne bom izgovarjala. Morda pa še ni dovolj — do največjih. Schiller, Goethe, Mozart . . . To bo morda preveč. Sicer se pa

nič ne ve. Vsekakor je pred menoj lepa bodočnost. Koliko sreče! Pogum, Senta, pogum!

Papa, mama, brata in sestre bodo srečni. Imela bom prijatelje, kupila grad in poročila bom Ditmarja.«

Takšen je bil prvi del tega samogovora, ki se je tukaj nekaj ustavil

ODGOVORNA SI:

za vsako besedo, ki jo izgovoriš;

za vsak vpliv, ki ga imaš hoté ali nehoté na druge;

za zgled, ki ga daješ;

za nasvet, ki ga daš;

za prazne besede, ki jih prenašaš;

za vsako dobro besedo, ki je ne izgovoriš;

za vsako solzo, ki jo kdo potoči zate;

za vse razmerje do svojega bližnjega.

Ali kdaj misliš na to?

in dal prostora življenske sreče gledanju in občudovanju. V tistem trenutku pa je moja dušo prešinila neka nejasnost, neko gibanje in lepota. Gledam svojega življenja tok iz leta v leto. Vedno sama rastoča sreča. Vidim osebe, stvari, kraje. Gledam svoj grad, prijatelje, družino. Lepega, čudovitega in duhovitega življenskega druga svojega. Veselje, radost, srečo, ki jo z menoj deli Ditmar.

Ne vem več, kako dolgo sem vse to gledala, bilo pa je nebeško lepo. Vsa sreča je bila tam združena. To gledanje je šlo dalje, postajalo lepše in lepše. Ponavljala sem samo: naprej in naprej!

Vidim, da bom v tej in tej dobi svoje sreče toliko in toliko let stara in misliti jamem, da bo takrat moja stara mama že mrtva, mama že prav stara, papa morda tudi že mrtev, brata in sestre bodo morda umrli pred menoj. In če bi izgubila — Ditmarja? Videla sem, da so žene pokopale svoje može, vse člane svoje družine in tudi — svoje otroke. Oh, kako mora biti to žalostno!

Žarko sonce, ki je pravkar še zlatilo mojo domišljijo, daje zdaj čisto drugačno luč. Velik, črni oblak gre preko njega. Vse blede in nehoté si moram reči:

Za vsem tem pa bom umrla tudi jaz. Prišel bo trenutek, ko bom ležala na postelji, borila se s smrtjo — umrla in vsega bo konec.

Ustavila sem se za trenutek. Če gledam od tukaj nazaj — čez skoro dvajset let — saj ni daleč od zibelke do groba — vse je le en dan, ki hitro mine, vse to so le sanje.

Gledala sem rodove, ki so prihajali in odhajali kot črede, kot valovi reke, ki se pojavijo za hip, samo za trenutek, nato pa se poglobé. Tak

PRAVLJICA

Satan je nekega dne poklical domov svoje delavce, da mu poročajo o izvršenem delu. Na ves glas so se hvalili, kako so preganjali vero in cerkev, kako so hujskali za vojsko in revolucijo, kako hvalili nemoralno in razuzdanost mladine in še sto in sto svojih izvršenih del. — Čisto v ozadju pa je stal satanček, ves namazan s črnilom po obrazu in rokah, v katerih je vrtel peresnik. »No, kaj pa si ti napravil?« ga vpraša satan. — »Vsem kolegom sem pomagal pri njihovih velikih delih,« odgovori mali. — »Ni res, niti videli ga nismo!« ugovarjajo satani. — »Že verjamem,« odgovarja mali; »toda noč in dan sem bil v tiskarni in v milijonih izvodov sem pošiljal vaše načrte med ljudi v raznih časopisih in knjigah. Vaše delo brez mene ne bi uspelo.« — In načelnik ga je pohvalil...

Istočasno pa je stal angel dobrega tiska pred božjim prestolom, ves utrujen, upehan in z zlomljenimi perutmi. — »Zakaj nimaš lepega oblčila, ko prihajaš k meni?« ga vpraša Bog. — »Popolnoma sem obubožal,« odvrne angel. — »Kaj ti katoličani niso pomagali pri tvojem delu?« — »Ne,« odkima angel. »Denar so dajali nasprotnikom, meni pa so za moje delo rekli: Bog plačaj!«

valček sem jaz, vsi oni pa, ki so se svetili okoli mene, so moji dragi. — Pri tem pogledu sem ostala nepremična, kot pribita od začudenja in groze.

Tedaj vstane pred mojo dušo zopet Mozart in takole ga nagovorim:

»O Mozart, slišala sem tvoje plemenite simfonije, vsa tresoča se sreče in navdušenja sem sledila preprostim, čistim in globokim melodijam tvojih koncertov in blagoslavljam te, da si dal naši bolesi in radosti to govorico, zares vredno ljudi in Boga. Vem, da si znal moliti, da si bil svoje cerkve vdani, pobožni in zvesti sin. In tvoja pisma so mi pokazala tvojo vero, tvoje skromno in otroško upanje. Vem, da si dal mnogim svojim delom tisti notranji poudarek čistosti, zbranosti in sladke miline, ki mi v tej uri dovoljujejo, da te imenujem muzikanta molitve. Toda, o Mozart, odpusti mi, če moram reči: Za tvojimi simfonijami sem slišala naravo, od brenčanja žuželke na cvetu in žuborenje Hudinje pod vrbami in jelšami, do žvižganja vetra po smrekah, ki jih je uničila strela, in do odmeva valov, ki med viharjem pluskajo ob ladjo, in v tej uri ti moram priznati, da je nekje večji muzikant kot si ti!«

»Pa kaj vse to pomeni?« sem vzkliknila. Zakaj vsemu temu ne iščem najprej vzroka? Nihče se radi tega ne vznemirja, ljudje živijo kot mušice, ki plešejo in brenče v sončnem žarku. Čemu vse te prikazni enega trenutka sredi te reke, ki teče mimo? Zakaj odhajamo? Čemu?«

Obup me je zajel. In obup me je gнал, da sem zbrala svoje moči in nekje iskala pomoči. Od nikoder mi ni prišel odgovor. Tedaj pa sem jela misliti na Konstancijo, ki mi je v vsakem vprašanju znala dati odgovor. Mislila pa sem tudi na Boga. O moj Bog! Šla sem v svojo dušo in hipoma prodrla globine, katerih nikoli nisem videla ne slutila.

Zdi se mi, da še danes gledam to globino brez dna.

Hipoma je iz tega skrivnostnega in neprodirnega prepada prišel krik: Odkrij mi resnico in posvetila ti bom svoje življenje! Vihar se je polegel, zaslutila sem, da bom vso resnico spoznala in ji posvetila svoje življenje.

Junija sem zapustila Švico. Blagoslavljam jo še danes, da je in da je bila tudi za mene. Pretehtaj, Melisanda, kaj ta njen obstoj pomeni za civilizirani svet v najširšem pomenu besede. Misli pa tudi,

da si Evrope ne moremo misliti romanske, celo krščanske ne, brez Švice. Že vsled tega bi jo moral vsakdo ljubiti. Draga pa nam je tudi po pestrosti svojih majhnih mest, ki so vsa polna zgodovine in preteklosti, in vsa, prav vsa, tako polna čudežev. Mesta, narod, ki se je izoblikoval počasi, ki je živel, in ki danes ve, kam gre. Draga pa nam je Švica tudi radi tiste globoke izobrazbe, ki vsa temelji na plemenitosti, vljudnosti in krščanski ljubezni in daje najbolj preprostemu in najubožnejšemu plemeniti izraz prave, prirojene odličnosti. Ljubimo to Švico tudi radi njene — l e p o t e. Še gledam ta zemeljski raj, čigar nebo je polno zlata in zemlja posuta s cvetjem. Nikakor ne morem umiriti tega navdušenja in še v tej uri razumem, kako zelo ljubim to Švico, in da je nisem nikoli zapuščala brez obžalovanja. V Vevey-u in ob Lemanu, kjer sem prebila nepozabne ure in dni, če nisem vsega doumela, sem vsaj prav vse ljubila. Ta švicarska zemlja je tam trda za obdelovanje, človek pa, ki jo obdeluje, je srečen. Zemlja mu pomaga, da živi, in da živi dobro. Ona mu ohranja čistost navad in običajev, dobra svetovalka mu je in še prijateljica. Usmiljena je in človeka napravi dobrega. Umiriti zna srca, predvsem pa zna k višjim idealom dvigniti dušo.

Tvoja

Senta.

(Dalje prih.)

F. Zupančič:

TEMEN CVET

Na šibkih, mladih steblih se smehljajo solncu čaše rdečih in rumenih vrtnic, one modrih anemon, zlatorumenih zlatič, belih lilij in orhidej: čarna razstava stvarstva, ki se zrcali v neskončni gladini neba.

To so barve življenja in v njih poživi pogled in se razvedri človeško oko.

In če rečemo »cvet«, pač mislimo radostni na svetlo, rožno čašo.

In če porečemo »kita cvetja«, pač mislimo ubrano »kito«, ki se v nji spaja svit zlata, rubinov, zefirov, živih in vonjavih.

Sedaj pa si predstavljaj kraj bujno cvetočega vrta temnosivo mlako in na nji vzrastel temno-mračen cvet. Samoten, osamljen cvet; krog njega rajajo metulji in čebele, da zbeže hipoma razočarani daleč, daleč.

Slična onemu nepoznanemu cvetu je otroška samotnost in zapuščенost, nekaj najžalostnejšega na tem svetu. Enake onim temnočašnim listom, kot pribitim na drobnem stebelu, so neprosojne misli zapuščene dece, od katere beži radost, kakor razočaran metulj.

Če porečeš »otrok«, pač misliš z nasmeškom na procvitajoči se človeški popek.

In če porečeš »kopica otrok«, pač misliš na žgoleč, svež roj, radostno žlobudrajoč, pestro roječ, to je nekaj radostnega, harmoničnega, solnčno svetlega, upanja polnega.

Toda, časih, na šolskem dvorišču, na igrišču zavetišč, vidiš žalostnega, oddaljenega, osamljenega otroka in zdi se ti, kot da bi zakrival nasmeh bledega lica jasnemu nebu, kot da bi skrival svoj skrbeč pogled v zavesti črnega madeža na modro jasnem dnu.

Gleda morda in ne vidi rajanja sovrstnikov; posluša, ne da bi slišal njih veselo pesem in ne smehlja se.

Odkod, malček, tvoja bol? Iz katerih skrivnostnih ran se ti vrača misel, kadar se izgublja in povrača toli trudna?

Kaj je videl tvoj pogled v duhu, ko se sedaj odmotuje težavno kakor lepljiva pajčevina?

Često so videle te oči bedo in tugo v mrzlem domu. Često je ona blekota odsev slabokrvnosti; tvoja utrujenost je neutešena lakota, nezadosten sen, neogret mraz.

In tedaj lahko Usmiljenost s koscem kruha, toplo odejo poživi val krvi, razprši sence in požene cvet smehljaju.

Vzrok one nenaravne melanholije je skrivnosten in globok, bolestnejši od lakote in mraza, kajti ni mu pomoči, ni mu leka.

Temen cvet je žalosten cvet duše, vzcvetel v senci.

Utrgaj ga ti s svojo ljubavjo!

In nič drugega kot edino ljubav ga lahko utrga. Ljubav najslajša, ki ima nežne, mile kretnje. Čuvstvo, ki je kakor luč, kakor solnce, kakor mehek smehlja, jasen in ves svetel, lahek kakor sapica.

Bodi ti ona ljubav!

In dvignile se bodo povešene veke, tvoji nežnosti bo rožno dahnilo blede lice.

Melanholija se bo razblinila v dihu tvoje tople besede kot nezdrava megla, ki je opraševala žarek solnca.

V tvoji kretnji bo nekaj več kot človeškega in nekaj več kot materinskega. Nekaj božanskega bo kot odsvit Njega, ki je razpršil sence in teme s Svojo ustvarjevalno besedo: »Bodi svetloba!«

BLAGOSLOVLJENO VELIKO NOČ
ŽELITA UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Peleasa:

EGLANTINA JEBB

ustanoviteljica Mednarodne Unije za zaščito otrok.

Eglantina Jebb spada k tisti družbi mož in žena, ki jih lahko imenujemo svetnike. Polna je bila idealov in živela je od teh idealov. Pisala je mnogo. Prva njena knjiga »Pravi sovražnik« je zbirka poezij, kakor tudi druga »Post tenebras lux«. Tretje in zadnje njeno delo pa je namenjeno otroku in ga je njena sestra izdala ob obletnici smrti Eglantinine.

Svetovna vojna se je končala. Neizbežna posledica te pa je bila, da se je nivo npravnosti znižal. Ljudje, na splošno dobri, le z neko malomarnostjo, če ne z nekim uživanjem, poslušajo o trpljenju sovražnikovih otrok. Tedaj nastopi v Londonu Eglantina Jebb z novim naukom, in po svetovni vojni prinese prvo umiljenje človeški bedi. Temu svojemu nauku sledi z neutrudljivo energijo in požrtvovalnostjo.

Bilo je leta 1919., ko se je na njeno pobudo pričelo v Londonu gibanje, ki si je nadelo ime »Dečja rešitev«. To gibanje je sledilo vzgledu Pestalozzijevemu, ki je v jeseni 1798 rešil stotine sirot, ki so imele voliti samo še med življenjem in smrtjo, ali zločinstvom.

Spoštovati mater in otroka se pravi častiti najvišjo vrednost rodu.

Mussolini.

Pestalozzi, ki je že pokazal svoje nagnjenje do trpečega otroka, najme zapuščeni del nekega samostana v Stanzu ob Lucernškem jezeru, zbere okrog sebe kakih 80 bolnih otrok, dečkov in deklic iz sosednih vasi in hribov. Sam pravi: »Nekateri so komaj še hodili, drugih je bilo samo še okostje. V očeh vseh pa je bil strah. Nagubana čela so izdajala nezaupanje in skrbi.«

Kakor opisuje Pestalozzi mlade švicarske državljane, take si moramo predstavljati tisoče in tisoče evropskih državljanov, pripa-

Imamo tudi Jugoslovansko unijo za zaščito dece, ki ima svoj sedež v Beogradu, Simina 19.

dajoče bodisi državam, ki so izšle zmagoslavne ali pa poražene iz svetovne vojne. Za te ima Eglantina Jebb odprto srce in jim prinese prvo pomoč. Seve ji je začetkoma nasprotno vse. »Boljše je, da vsi ti otroci pomrjejo, kakor da bi zrastle in oni nas pobijali,« ta klic je odmeval po širni Evropi.

Eglantine Jebb to ne preplaši in ne ustavi. Niti se ne ozira, ta junakinja usmiljenja, na strogo kritiko, ki ji prihaja celo od tistih, ki so v začetku bili njenemu namenu naklonjeni. Le dve leti po ustanovitvi »Dečjega rešilnega sklada« ji eden najboljših podpornih članov, vrnivši se z Dunaja, izjavi: »Motili smo se! Mi bi bili morali pustiti te otroke umirati!«

Na Dunaju so takrat otroci res umirali od gladu in bede. Vprav takrat je pisal William Good, da je na Dunaju $\frac{9}{10}$ mrličev otrok in da je našel v neki ozki dunajski ulici troje otroških trupeljc. Kako je bilo po Bolgariji, Poljski, kjer je legar pobral otroke celih vasi, v Srbiji, ki je štela pol milijona sirot? Povsod, kjer je divjala vojska, je zapustila le bedo. Ko so Nemci zapustili severno Francijo, je bilo v Lille-u 40% otrok jetičnih, kakor poroča dr. Calmette.

Eglantina Jebb po velikih naporih doseže naklonjenost svoje domovine. Že računa, da se bo v naslednjih šestih letih nabralo štiri milijone angleških funtov, s katerimi naj bi se nasitili najubožnejši in najmanjši evropski državljani. Toda njena domovina hipoma odpove in umolkne. Računala je pač na 5—10 tisoč, s katerimi bi se naj krili stroški za mleko, ki se naj pošilja na Dunaj.

Prišlo pa je drugače. In prišlo je, kakor pride vsikdar tam, kjer deluje roka božja. Jeli so prihajati zneski. Prvi od neke služkinje, ki je poslala pet angleških šilingov. Drugih 30 šilingov je bilo nabranih med tovarniškimi delavkami v East-End-Club-u. Kmalu zatem pride anonimna pošiljatev neke francoske vzgojiteljice, ki je vzgajala nemškega otroka. Najdejo se ljudje, ki prodajajo svoje počitnice, stari vpokojenci se odrekajo sladkorju, otroci pošiljajo prihranjene novce. Tako piše nek deček Doroteji Buxton, soustanoviteljici »Dečjega rešilnega sklada« in sestri Eglantini Jebb: »Pošiljam Vam dva šilinga in 6 penijev in upam, da bo dovolj, da nasitite vse lačne otroke.« Koliko morale v tem drobnem pismu!

Ko pa se je zavzela za sklad Švica in se v pravem helvetskem duhu pokazala junakinjo ter že v prvi zimi poslala na Dunaj podporno misijo, je malo nato prevzel vodstvo tako lepo začetega dela »Švicarski rešilni sklad«. Že v prvih dneh se ji pridruži Švedska.

Pravi, resnični pomen pa dobi društvo šele, ko papež Benedikt XV. obljubi svojo podporo. Društvo, ki se je približalo vsem političnim, vsem dobrodelnim, vsem ženskim organizacijam in posameznim vplivnim osebam, ki so prosile pomoči za otroka, gotovo ni storilo slabo, da se je že v svoji prvi mladosti obrnilo tudi na zastopnika verske misli. Trenutek pa je bil kritičen.

Pontifikat Benedikta XV. je padal v tisto dobo, ko je Evropa bila razdeljena v dva sovražna tabora, katerih medsebojni boji so grozili, da uničijo zgodovinske institucije evropske kulture. Nobenega napora se niso bali, ne na eni in ne na drugi strani, da pridobe papeža, ali pa, da ga primorajo, da zapusti nevtralnost. Vsak tabor ga je dolžil, da podpira sovražnika. Njegov neutrudljiv boj za zблиžanje in za mir, njegovi veliki naporji za velikodušno pomoč, vse to se je zdelo, da bo uničilo njegovo popularnost in njegov silni vpliv. Naenkrat pa se pokaže nova zarja. Prošnja, ki mu pride iz Anglije za

Otrok je porojena očitna ljubezen.

— A.

stradajoče otroke, podpisana od 14 neznatnih imen ni zanj nič posebnega. Vajen je takih prošenj, ki prihajajo v Rim vsak dan v velikem številu.

Svet, razdvojen in izčrpan, koleba v odločitvi za ali proti otroku in od papeža zavisi, na katero stran se bo nagnilo na milijone kristjanov za sedanost in za bodočnost. Bogatini in mogočnejši so na eni, Benedikt XV. pa zavzame tedaj svoj prostor na drugi strani. Vihar protestov sledi njegovi odločitvi, zakaj po vseh katoliških cerkvah nabirajo za lačne otroke. Benedikt XV. se viharja ne ustraši, neomajen stoji sredi burje in gre nato svojo pot. Na dan nedolžnih otročičev 1920., to je na dan, ki ga je škof kanterburški zamislil za najbolj primerne, nabirajo za lačne otroke ne samo po vseh katoliških, marveč po vseh krščanskih cerkvah.

Benedikt XV. bo ostal v zgodovini zapisan kot papež otrok. Proti njegovi želji se je 1920 društvo združilo z drugimi evropskimi odbori, ki so zasledovali isti cilj, v »Mednarodno Unijo za zaščito otrok« z glavnim sedežem v Ženevi. Samo, kar se tiče uprave se je nekaj izpremenilo, namreč, da društvo odtlej ne upravljajo samo katoliški odbori, in pa, da ne podpira samo katoliških otrok.

Ker pa se je ta pokret tako zelo razmahnil, da je v kratkem času objel ves svet, je rabil tudi ljudi, ki so se mu žrtvovali.

Eden izmed teh je bil Lord Weardale, ki je dal vse svoje življenje javnemu delovanju. Klica trpečih otrok ne more preslišati. Ta mož, o čigar življenju bi lahko rekli, da so mu krščanske besede: »Misereor super turbam« bile vodilno načelo pri njegovem delovanju, voli v zadnjih letih svojega življenja zadnje in največje bojno polje. O t r o k u velja ta boj, in otroku ne enega, marveč vseh p l e m e n. Najvišji klic te dobe je za moža z velikim srcem in tolikimi zmožnostmi, spoznanje, da se vsaka vojska, pravična ali nepravična, uničevalna ali zmagoslavna, maščuje nad otrokom.

In tako se zgodi, da se dne 26. septembra 1924. ob priliki V. zasedanja Zveze narodov v Ženevi, v polni seji govori o otroku, kot mednarodem vprašanju. Deklaracija otrokovih pravic, splošno znana kot Ženevska Deklaracija je odgovorila na ta klic polnoglasno z navzočimi odposlanci, to se pravi ministrskimi predsedniki in člani vlad, ki predstavljajo 49 raznih držav. Ženevska deklaracija je postala Velika Listina otrokove dobrobiti. Besedilo deklaracije s petirimi točkami se glasi:

»S predstoječo Deklaracijo Otrokovih pravic, splošno znano kot Ženevsko Deklaracijo, žene in možje vseh narodov, priznavajoč, da človek vse najboljše dolguje otroku, izjavljajo in sprejmejo kot svojo dolžnost, ne glede na pleme, narodnost in vero.

1. Otroku se morajo dati potrebna sredstva za normalni razvoj v telesnem in duševnem oziru.

2. Lačnega otroka je treba nasititi, negovati; zaostalega se mora vzpodbujati, osirotelega in zapuščenega sprejeti in mu pomagati.

3. V času neprilik in bede je treba otroku prvemu pomagati.

4. Otroka je usposobiti, da si služi svoj kruh in ga ščititi pred izkoriščanjem.

5. Otrok se mora vzgojiti tako, da bo uporabljal vse svoje zmožnosti v blagor svojega bližnjega.

Dečji rešilni sklad je predložil deklaracijo Zvezi narodov in nudila je dobrodelni program ženam in možem širnega sveta, ki so dobre volje. Podpisali so jo razni narodi in 28. februarja 1925 je besedilo formalno predloženo republiki in kantonu Ženevi, da se shrani v njegovih arhivih.

Tako se je tam ob bregovih Ženevskega jezera, kjer sta se nekoč pojavila dva največja preroka, ter je po njima Ženeva dvakrat spre-

menila središče evropske gravitacije, tedaj v ljubezni združila in objela vso novo generacijo. Skrit v prepadu med hribovjem, je ta majhen kanton spreobračal nekoč kontinente. Iz njega je izšel največji pesimist Calvin in največji optimist Rousseau. In 1924. leta je tam val mlade ljubezni objel najmlajšo generacijo vsega sveta.

Mednarodna Unija za zaščito otroka je Velika Listina nove generacije, zakaj mi ne moremo več upati, da bomo izvedli obširno prenavljanje, ki ga danes gledamo. Podobni smo kralju Davidu, ki je želel graditi tempelj, pa se mu je reklo, da ga ne more, ker so mu roke omadeževane s krvjo. Zbral je torej samo material za ta tempelj, katerega je zgradil šele njegov sin Salomon, mož miru. Tudi mi smo ustvarili toliko strašnega, da se mora z novo generacijo na novo pričeti. Žene in možje bodočnosti morajo biti drugačni kot smo mi. Izkušnja pa uči, da je najboljša tisto življenje, ki daje zopet življenje.

Eglantina Jebb ga je dala stotisočem. Nosila je vse plemenite čednosti svoje velike domovine Anglije. Zmožna najvišjega poleta kot najbolj naporenega dela, je z enako požrtvovalnostjo prenašala fizične napore in resno duševno delo. Prepotovala je vso Evropo, odpirajoč svoje veliko žensko srce otrokom vseh narodov, vseh podnebij, vseh veroizpovedi. Še tik pred boleznijo, katere jo je 18 mesecev nato rešila smrt v Ženevi 17. decembra 1928., je spisala knjigo o otroku, kjer razkriva nekaj tistih idealov, iz katerih je prišla po svetovni vojni prva pomoč človeški bedi. Svoj nauk je plačala s svojim življenjem, medtem, ko so se vojni dobičkarji šopirili na svojih milijonih in v svoji slavi. Upajmo pa, da so žene močne dovolj, da izpolnjujejo — želje te plemenite žene in nadaljujejo delo, katero jim je ona začela.

Učiteljica:

MOJI DEČKI

Evo jih: teko mi naproti, smehljajoči, zahropli, zardelih lic in svetlih oči. Brez besed me pozdravljajo, molče: samo smehljajo se, me obkrožijo in spremljajo v šolo. Kateri mi gladi nežnoboječe rokav, drugi, bolj srečen, me prime za roko. Ne povedo mi, da so me čakali, dolgo že, samo zro me, nedolžno, jasno, radostni.

In ta smehljaj, ki razsvetljuje vsak obraz, je njih najlepši pozdrav.

Toda komaj dojdemo v razred, mi imajo povedati toliko, toliko: da je bratec bolan, da se je oče vrnil na delo v rudnik, da so spisali nalogo brez madežev. Govore vsi vprek; nekateri žlobudrajo v eni sapi, kot da bi imeli že vse dolgo pripravljeno, kar mi dopovedujejo s kretnjami, začudenjem: veliki dogodki malega sveta.

Potem mi napolnijo mizo z razglednicami, papirjem, barvanimi črepinjami, podobicami, cvetkami mimogrede natrganimi, vmes kaka koprivica ... Vsaka stvarica, ki mi jo podarijo, je zanje velike vrednosti, a dajo jo radevoljno, neprisiljeno, s sigurno in slovesno kretnjo onega, ki je prepričan, da daruje vrednost.

Radostni, nemirni, živi! Njih danes je en sam čudež, ki z začudenjem napolni oči, pozorne na vsako novo odkritje. Razburijo in ganejo se za vsak nič, smejo za nič. Vsak nič ima zanje kaj velikega, ki jih presune in zanima.

In med njimi se pomlajam; ne da bi se zavedla, izgine svet »velikih« in življenje je vse med njimi, nedolžnimi, odkritimi.

So po večjem sinčki ubogih rudarjev in najemnikov.

Beda mnogih vodi dostikrat k resničnosti življenja, oni resničnosti, trdi kruha in dela, bede in trpljenja, ki je ne pojmi, kdor je ne živi. Fantki, ki prihajajo v šolo s cokljami, ker nimajo čevljev, slabo oblečeni, prezeblji in ozeblji; matere, ki se pojavijo včasih pred durmi, blede in upadle, ker jim je beda zadala gube, grenke in trde, ustne brez smehljaja, in ki mi povedo, nekatere tišno in zardele, nekatere kot očenaš, privajene iste pesmi o bedi, ki rada vzbuja pomilovanje drugih, tožbo, da ne morejo kupiti knjig ali zvezka, ker mož nima dela. Žalostno in usmiljenja vredno, temno življenje in beda, kdor se bori za kruh, življenje, ki napolni z bolestjo v trdi resničnosti.

Toda čudno in ganljivo je, kar zapira in duši grlo, kako šestletna bitja poznajo in so vdana v bedo njih domov.

Vprašala sem nekoč, kateri bi hotel iti v cirkus, z malenkostnim pripevkom. Mnogo se jih je odzvalo z navdušenjem in radostnih, a nekateri se je vzdignil in vzdihnil preprosto in trpko: »Jaz ne morem priti, ker smo ubogi.«

Plač malčkov, ki se morajo vsemu odrekati, bi me bil manj dirnil kot žalostna vdanost, bridka, ponižna podvrženost, pripoznanje in izpoved lastne bede brez sramu vpričo sošolcev. Izpoved, jasno odkrita, popolnoma lastna otrokom, ki ne pozna ponosa in rekla bi, ugleda, a je imela nekaj slovesnega, nekaj velikega, občudovanja vrednega. Med nemirnimi glavicami, evone, ki mi prihaja v spomin: Povsem ljubek, bled, suh rdečelasec. Nino: majhen škrat, ves skok in živahnost, ki je poskočil koncem vsake razlage, ker je razumel in hoče ponoviti za menoj.

In Dino, svetlolasi, oči velike, vedno vame uprte, vprašanj polne, začudenja, tako otroškega, polnega čiste nevednosti, da bi ga privila k sebi in pogladila.

Tam mala stvarca, uporna vsaki šolski disciplini, ker je še predetinska. Priteče često s klopi, da me pogladi, da mi stisne roko, poravna obleko in me gleda verno, kot božanstvo. Ni se še navadil, me vikati in kadar ga pokaram vzdigne začudeni očesci, neverjetno in ugibajoč, jeli vsebujejo moje ostre besede istinito nekaj trdega — in že mi zatrdi s kristalnim glasom: »Pa te imam rad.«

Pred dnevi sem vprašala: Čemu so nam usta? — Zre me, misli malce: »Za poljubiti.« — Samo? In nos, čemu je nos? In on prepričan: »Za obrisati si nos.« Tovariši v smeh, i jaz skoro ž njimi. A zresnim se. Kaj pa govoriš? Nikakor nisi pazil. Čuješ tovariše? Pazi, premisli in povej: Čemu nam oči? Misli: glavico povešeno; potem me pogleda začudeno, prepričan: »Da jokamo.« O, pač in zakaj ravno?

Nepričakovan in nov odgovor me onemi in mi da čuden, mučen občutek:

Zrem velike oči, ki se mi zazde nepričakovano žalostne kot besede, ki so se mu nehote in nevede pojavile na majhnih, otroških ustnicah, a topot se ne znam in ne morem smehljati.

Mara Stepanova:

KO ROŽA CVETE...

(Nadaljevanje.)

Večer je bil. Večer zlata in luči, večer ko se človeku zdi, da se je kos nebes razlil na to mračno zemljo; da so božje ustnice dahnile svoj čar v temne globeli in mrke kotanje, da je roka Najvišjega po-božala vrhove gorá in so oči Vsevednega objele daljne poljane in kot morje prostrane senožeti onkraj gozdov. Večer, ko je v duši ena sama velika in mogočna molitev: Zahvaljen Bog za veličastno delo tvoje vsemogočnosti!

Ob vodi za mestom je bilo bujno vrbovje in jagnjedi so kipeli stasito v nebo. V prosojno sinjino globokih vodá je zrla Marija. Ugi-bala je. Zakaj ugasne zlato in obledi rdeča luč? Zakaj se rodi tema s tisočermi pošastmi.

Potem je hitela višje gori v breg. Sedla je pod brezo. Nekje je pel pastir. Bog ve, koliko je star? Morda 16 let? Potem najbrž prvič ljubi. Kakor ona. Poiskala bi ga in mu dala roko: zdrav, mladi prijatelj! Povej mi o svoji izvoljenki! Ali je lepa? O, gotovo! Črne oči ima, zlate lase in lica kakor jabolka. Ali ni res? — Pa bi rekel mladi pastir: O, gospodična ali jo poznate? Da, prav taka je. Naj-lepša med najlepšimi. — Pa povejte še vi meni o svojem dragem! Ali je tudi lep? Kakšne oči ima? — Pa bi rekla prav tiho, tiho: Ne, jaz nimam dragega, ne smem ga imeti. Imam samo brata in ta ima tako lepe modre oči, kakor nebo nad nama. — In bi se morda raz-jokala ...

Pastir je pel dolgo. Rodila se ji je želja, da bi ga poiskala. Saj je bila tako silno sama. Ko bi ga našla, bi mu izpovedala svojo bo-

lečino. In bi morda rekel: Gospodična, smilite se mi. — Ne, gospodična, Marija, sestra mi reci! In bi prijela njegovo pastirsko palico in vračala ovce. In še svojo pastirsko dušo bi jim moral dati. Potem bi bila srečna.

Vstala je in zablodila v stelnik. Polno je bilo brez v njem. Iskala je pastirja, a ga ni našla. Vedno manj je bilo čuti njegovo pesem in ko je utonila v daljo, se je Marija vrnila. Bila je žalostna. Pokopala se je v trudne misli.

Na zapadu je gorelo nebo v zlatu. Misli so bile še težje ob njegovem svitu. Glava ji je klonila nizko na prsi in priprte oči so se meglile v najrazličnejšem razmišljanju.

Janko je iskal Marijo. Vse ulice je prehodil, pod njenim oknom je šel neštetokrat. Za belimi zavesami je bil mir, nikogar ni bilo čuti. Silna želja ga je vodila iz mesta. Šel je ob reki, gledal v globine in strmел v stasitost jagnjedov. Od sinoči je bilo vse novo v njem. Nova pesem, ki mu je bila doslej neznana, novo življenje duše, ki je bilo doslej mrtvo, tegobno, vsakdanje . . . Večeri so goreli lepše, prosojnost zvezdnatih noči je bila mehkejša, opojnejša. Živo je vedel:

»Vse življenje sem sanjal o Mariji, v teh dneh sem jo našel.«

V nežni slutnji je iskal dalje. Pod brezo jo je našel. Stala je s sklonjeno glavo in zaprtimi očmi. Tiho je stopil pred njo. Brez diha jo je opazoval. Bila je tako lepa v okvirju zelenja in zlati lasje so se sipali v bujnih kodrih preko belega čela. Tiho, tiho je šepnil kot v snu:

»Marija — kraljica!«

Zdrznila se je. Velike oči so vprašujoče zrle v fantove, ki se niso hotele umakniti.

»Oprostite, prišel sem, da se opravičim. Ali mi morete odpustiti?«

Govoril je tiho, proseče.

»Odpuščam vam,« je rekla ona še bolj tiho. Kot da se boji, da bi s preglasno besedo izdala svojo skrivnost in svojo bolečino.

Janko je govoril dalje:

»Torej mislite, da se hočem igrati z vami? O, ne obsojajte me krivo! S tem mi delate krivico. — Ljubim vas, razumete, ljubim tako silno, da bi umrl za vas! Glas mu je drhtel in v očeh je gorela iskrenost. Marija je morala verjeti temu ognju.

»Miran, hočem ti ostati zvesta. A vendar, tako silno se bojim . . .« je mislila.

Janko je šel za njenimi očmi, ki so se izmikale njegovim.

»Marija, ali verujete moji izpovedi? Prisegam vam!«

»Verujem,« je odgovorila tiho.

V Jankotovi duši je nemirno drhtelo.

»Ali smem pričakovati vsaj malo odmeva od vaše strani? Recite, da! Govorite!«

Kaj naj mu reče? — O, Miran odpusti mi, če v tej uri oskrunim tebi dano besedo! Odpusti, ti dobra duša, ti blagi človek! — Vse v njej je kipel.

Prešla je minuta, dve, tri . . . Molk. Marija je stala pod brezo s sklonejno glavo in bledim licem, Janko pa je gledal ves zamaknjen vanjo. Nekje je pel zvon. Zamolklo odbijajoče je udarjala njegova pesem preko loz in v samotne globeli visoko v lazu se je potapljala kakor jek trudnega popotnika.

V večerno tišino je zrastle pastirjeva pesem, ista pesem kakor prej. Marija jo je spoznala in se zamislila. Ta pastir je star 16 let in ljubi prvič. Njegovo dekletce ima črne oči in zlate lase. Ona pa nima dragega. Ne sme ga imeti! Samo brata ima in ta ima svetle oči, kot pomladno nebo. O, Miran . . .! Glavo je položila med bele dlani in se tiho razjokala.

Janko je trpel ob njenih solzah. Stopil je k njej in ji mehko dvignil glavo. Z belim robcem si je obrisala oči.

»Oprostite!« mu je rekla tiho.

»Kadar roža ne cvete v svobodi, je mrka njena belina in v otožju poveša glavo.«

Zazrla se je v daljna polja.

Janko ni razumel ničesar. Brez besed je ugibal.

»Kadar roža ne cvete v svobodi . . .« Tri minute je mislil o roži in o svobodi, o mrki belini in otožju . . .

Otrok je človeštvo . . . Vse božje in človeške oblasti: knez, duhovnik, oče, učitelj, gosposka, družina, družba, Cerkev, vse je postavljeno zavoljo otroka. Vzgoja za pošteno življenje pouk, vednosti, vera, vsa priznanja za pridnost, delo in čednost, končno celo previdnost božja, vse je zavoljo otroka, ker je tudi sam tu od Boga in za Boga. Zato naj vse na svetu otroka vzgaja, naj vse med seboj tekmuje, da se otroci izlikajo in vzgoje, naj vse pri tem delu pomaga in ga pospešuje . . . Vzgoja namreč ustvarja veličino narodov in ohranja njih sijaj, zabranjuje njih razpad in jih — če so padli — dviga.

(Fel. Dupanloup.)

Morda bi bilo vseeno, ko bi rekla: »Jaz sem cvet brez svo-
bode.«

In zakaj plače za obeglo prostostjo? — Misli so se mu za-
motale.

»Marija, povejte mi vse! Čutim, da vam je bolno srce in v
mojo dušo se preлива vaša bolečina.«

Dvignil je roko do njene, ki se ni ganila. Tako mehke so bile
njegove besede! Deklico so ganile in je zaprla oči v sladkem občut-
ju. Čez čas je tiho dahnila:

»Moje solze so vam izdale bolečino moje duše. Ne tajim in
priznam, da čutite prav. Toda zakaj bi odkrivala skrivnosti pred
vami? Morda zato, ker ste mi slučajno v teh trenutkih najbližji?
Ne, to bi bil nesmisel. Najgloblje skrivnosti duše izdajati vsakomur
je greh. Samo najdražji prijatelj jih je vreden.«

V dno duše je živo čutila: In ta najdražji prijatelj bi mi mo-
gel biti samo ti, Janko. —

Jankota so zbolele te njene besede. O, zakaj ga tako podce-
njuje? Zakaj, ko pa jo ljubi bolj kot lastno življenje! — V bolni
misli je sklonil glavo. Čez čas je tiho šepnil:

»Marija, in vendar bi mi morali že iz usmiljenja razodeti vzrok
zakaj me odbijate!«

»Da, povedati vam moram; iz usmiljenja. Toda trdo bo padlo
moje razodetje v vašo dušo, neusmiljeno kakor jastreb na belo go-
lobico. — Jaz sem zaročena.«

Izginila je lepota večera, izginila pesem gozda, le vrisk pa-
stirja visoko v gori je rezko udaril v tišino, da je bila igra usode
tem popolnejša . . . Po tem vrisku so rastle neskočno trpke misli . . .

»Zaročena! Ali je to res, ali je mogoče? Moj Bog! . . . In kaj
sem sanjal jaz, nesrečnež, kaj sem sanjal!«

Kruto je padlo dekličino razodetje v njegovo dušo, trdo kot
skala sredi morja rož . . . V bolečini je sklonil glavo in umolknil s
trepetom na ustnah . . .

Marija je omahnila in se vsa trudna naslonila na belo deblo
breze. Videla je njegovo boleost in pozabljala svojo . . . Trenutki, ko
se v človeku vrte misli do blaznosti; ko mu je v duši, da bi si srce
iztrgal iz prsi in uničil sam sebe za srečo bitja, ki ga ljubiš, a mu
tega ne smeš razodeti.

V večer so se pogreznile razjedajoče misli dveh bolnih src.

Prvi je začel Janko. Dvignil je glavo, trudno je govoril:

»Hvala ti, deklica za razodetje! Pa ne misli, da si me s tem osrečila! Ne; pekel je v tvojih besedah in če bi ne bila pomlad, Bog ve kaj bi se zgodilo z menoj. Dih pomladnega življenja bo ublažil bolečino v meni, cvetje njenih polj bo zdravilo ranjeno srce, ki je iskalo dolga leta, ki je našlo, a je bilo zavrnjeno. Čuj deklica: iskal sem te dolgo; taval v blodnji nevedneža, ki išče, a se ne zaveda tega. V teh dneh prve pomladi sem zagledal svoj cilj; našel sem tebe. In zdaj?! . . . Ponovno moram v temo, ko niti še okusil nisem, kaj je luč, ki se rodi iz ljubezni. O, prokletstvo usode, igra življenja, ki ne miruje nikoli! — Marija, ko bi ti vedela, ko bi ti čutila, kar vem in čutim jaz! . . .

Izraz njegovega lica je deklici povedal dovolj. Sklonil se je k njeni roki, da bi jo poljubil, a mu jo je odmaknila. Ves žalosten je tiho in otožno dejal:

»Z Bogom, dekle, ki sem te prvo in edino ljubil! Z Bogom, zadnja, ki boš deležna moje ljubezni in spoštovanja, pa bodisi dekle, žena ali mati!«

Obrnil je korak. Mariji se je zameglilo pred očmi. Ni bilo več treznih misli v njej; izgubila se je v besnih valovih lastnih čuvstev in srce, ki doslej ni smelo na dan s svojo pravico, je prekrizalo razum in hotelo imeti svoj delež.

»Ne hodi od mene!« je kriknila za njim. Obstal je in strmel.

»Ne hodi!« je prosila s trepetajočim glasom. — To ni bila več Marija, ona močna in nepremagljiva; otrok je bil to, majhen, premagan . . .

Janko je zrl v njeno blede lice in strmel; še ni razumel njene prošnje.

»Ali ne čutiš, kako vroče te ljubim!« je bruhnilo iz nje. Planila je k njemu, snela prstan s svoje roke in ga vrgla daleč od sebe v travo. Solze so ji zalile oči.

Janko ni mogel verjeti.

»So to sanje, ali resnica? Marija, kaj govoriš?«

»Dragi, govorim samo to, kar čutim in nič več.« Obrisala si je solze in mu z jasnim pogledom zrla v oči.

»Če pa me obsojaš zaradi dejanja, ki sem ga storila ravnokar, me pusti, da ostanem sama, sama bolj kakor kdaj prej, saj nisem več vredna tistega, čigar prstan sem ravnokar vrgla od sebe. Sto-

čila sem, kar mi je velelo srce, čeprav bi morala ubiti to čustvo v sebi. Pa sem bila prešibka. Nazaj ne morem več, če tudi bi hotela. Hinavka nočem biti, igra s srcem se mi gabi.«

Glas ji je drhtel in lica so ji žarela v vročici.

Janko se je zdaj zavedel. Razumel je, zakaj je prej plakala, razumel je njene besede o cvetu brez svobode, o njegovi mrki belini in tihem otožju. Razumel jo je popolnoma in bil srečen.

Deklica mu je dolgo pripovedovala: Prav od prvih dni poznanstva z Miranom, vse dogodke štirih let in Janko je ni obsojal. Doumel je vso veličino njene duše in njegov duh je klonil pred njo. Silno lepa se mu je zdela pesem te mlade, bele rože.

(Dalje prih.)

Dr. Margareta Csaba, poslov. V. Lovšin:

DEKLETOVA POMLAD

(Nadaljevanje.)

8. ZDRŽNOSTI IN OBVLADANJA

Ti sprašuješ, kaj naj pomeni obvladanje v tvojem življenju? Ali ni to nekaj, kar raje prepustimo moškim? Kako zelo se motiš, ako tako misliš! Pozneje se bomo še k temu vrnili, sedaj ti hočem samo pokazati, kako je obvladanje neobhodno potrebno za tvoje telesno zdravlje.

Predvsem moramo točno odločiti, kakšno je zdržno in obvladano življenje. Poglejmo si en dan šolarke!

Kako se zjutraj zbudiš? Kolikrat te je treba zjutraj poklicati? Ali ako zvoni budilka, ali nisi morda že vrgla nanjo svoje podglavnice, da bi je ne slišala? Ali ako se sama od sebe zbudiš in čutiš, da si se zadosti naspala, ali se ne potuliš še rada v blazine in sanjariš bde dalje?

Deklice, ki se zna sama obvladati, ni treba siliti, da bo vstala, po dobro prespani noči skoči sveža iz blazin in se otrese vse lenobe. Vstajanja ne odlašajo, ker za oblačenje je treba časa, ako hoče vse v redu in dobro opraviti. Nato malo potelovadi, s čemer se udi prijetno raztegnejo in omehečajo, se umije od glave do nog in se poglobi nekaj minut jutranji molitvi. Ona ne bo prišla prepozno in zasopljena z umazanimi nohti in praznim želodcem v šolo in vsi, ki jo med potjo vidijo, bodo veseli svežega mladega otroka. Ne samo, da ne zamudi, ampak dobi še časa, da skoči med potjo na kratko molitev v cerkev.

Nato pride delo za zabavo in veselje. Med šolskimi urami ne sanjari o včerajšnjem kinu, ne pade iz oblakov, ako jo vprašamo, ker je pazila na vse, za kaj gre. Vidiš, čemu se je vsemu izognila, kar bi moglo škodovati njenim živcem? Med odmorom je s slastjo svoj kruh ali žemljo, je vesela in razpoložena in željno pričakuje naslednje ure. Niti na misel ji ne pride, da bi se

spuščala s sošolkami v kake dvomljive zadeve, se potikala po oddaljenih kotih ter poslušala neokusne zgodbe in strupene besede. Za kaj takega je premodra in notranje čista.

Kakor je šla zjutraj veselo v šolo, se vrača še srečnejša domov. To se vidi na njeni naglici. Ne podi se brezmiselno po cestah, ne zanima se za razne plakate in reklame in se ne meni za slike polnagih plesalk in našmin-kanih plesalcev.

Doma jo čaka prijetno delo. Morda lahko še pospravi po kuhinji, morda ima kako naročilo za mater, ali pa se spravi na ročno delo in se igra z mlajšimi sesticami in bratci. Nihče ne zna tako dobro mize pripraviti kot ona. Ne zavida onih, ki se potikajo še po ulicah, ali kritizirajo modo, ali se dajo občudovati.

Kako diši potem kosilo! Prav lačna je, pa ni izbirčna. Hvaležno in skromno vzame, kar je na mizi, nima nobenih posebnih želja, besede: »tega ne maram« ni v njenem besednjaku.

Nato pride mal in zaslužen odmor z zabavno knjigo, ali ročnim delom. Nato oskrbi šolske knjige, nato pa se vesela poda na izprehod. Zvečer pa je treba še tu in tam kaj zakrpati.

Kmalu je dan končan, neopazno so potekle ure. Večer pa prinese prijetno snidenje v družinskem krogu. Tu je zabave, petja in godbe in zopet pride čas počitka, kajti kdor mora vsako jutro točno ob uri vstati, naj bo ravno tako točen zvečer. Z odločno voljo, da takoj zaspi, mora oditi v svojo sobico. Knjige ne spadajo na nočno omarico. Kratka in prisrčna molitev. In misel: Ljubi Bog, zahvalim te, da sem mogla preživeti ta dan ... te popelje v zdrav spanec in lepi svet sanj.

Ali ne bi poskusila, take dneve uresničiti?

(Dalje prih.)

Dr. L. Sušnik:

ŽENSKI POKLICI

(Tiskano kot predavanje na soc. tečaju K. A.)

(Nadaljevanje.)

III. PROIZVODNJA, INDUSTRIJA, ROKODELSTVO, OBRT, TEHNIKA

Medtem, ko je pri kmetijski proizvodnji žena v veliki meri udeležena, pa pri *prvotnem pridobivanju* osnovnih sirovin: rud, lesa i. dr. skoraj nič ni — razen v postranskih zaposlitvah. Res je gozdarstvo in še bolj rudarstvo za ženske pretežno.

Pač pa najdemo ženo zopet močno pritegnjeno k predelovanju sirovin in fabrikaciji vsakovrstnih lesnih ozir. rudninskih izdelkov. A razen med vojsko so zaposlene tu večinoma le kot navadne delavke, redko kot strokovne ali kvalificirane moči. Malo jih je v kamneni, kovinarski, gradbeni in usnjarski *industriji*. Je pa v industriji nekaj področij, ki so nekaka domena žensk, t. j. oblačilna, tekstilna, cvetličarska, papirna, živilska, tobačna, deloma strojna in kemijska industrija. Navezane pa so na kraj, pod-

jetja ali tovarne in zlepa ne vodijo do samostojnosti — zato se ne bomo obširneje pečali z njimi. Poglejmo le eno:

Zlasti *damska konfekcija* je skoraj izključno žensko delovno polje. Dvoje usposablja žensko posebej za te posle: izredna ročna spretnost in pa okus, ozir. razvit estetski čut. Delo samo je sicer naporno, a ne pretežno. Tukaj pridejo tudi do višjih, celo vodilnih mest kot risarke, prikrojevalke, ravnateljice. Podobno je delo pri tekstilni panogi.

Pri nas imamo dveletno državno strokovno tekstilno šolo v Kranju, ki sprejema po mali maturi. — Druge (srednje) so še v Leskovcu in Karlovcu.

Tudi kar se *rokodelstva in obrti* tiče, se gibljejo žene največ v tem krogu, pač iz istega razloga, ker se čutijo za to posebno sposobne. Vsa ženska ročna dela spadajo sem, v katerih se izvežba danes že v (srednji) šoli vsa ženska mladina. Drugače veljajo kot za vse to poglavje, za uk in uspeh (3 leta vajenka, 3 leta pomočnica in končno mojstrica) določbe obrtnega zakona z dne 5. novembra 1931 (Službeni list 2. decembra 1931) — obsega tudi pregled zadevnih rokodelstev, prostih in vezanih obrti, — ki jih mora vsakdo poznati. Poleg primerne šolske izobrazbe vsaj osnovne, če ne še nekaj nižje, srednje ozir. meščanske, je treba tu precej trgovskih vednosti in spretnosti. Višja izobrazba ne izključuje od teh poklicev, temveč more le prav priti, ker omogoča boljši napredek. Drugače pa je treba tudi za umetno obrt biti najprej dober rokodelec, ki obvlada material in oblike. Same ideje, načrti itd. so še premalo, glavno je tukaj praksa, brez tega se ne pride nikamor. Zato s samo teoretično izobrazbo ni pomagano.

Navedimo nekaj tovrstnih poklicev!

Šivilja mora znati umeriti, prikrojevati in samostojno izdelovati damске in otroške obleke itd. Upoštevati pa mora želje in osebni okus odjemalk ter ga spraviti v sklad z modo in modeli, kar ni vedno tako enostavno. V večjih mestih je precej možnosti za samostojno udejstvovanje, pa tudi za namestitve v modnih firmah v več ali manj vodilnih položajih, zlasti če obvladajo modno risanje, organizatorne in trgovske vede.

Sem spadajo tudi *modistke*, kar je značilen ženski poklic, ki v normalnih časih ne uspeva slabo. Morda dobimo sčasoma še pomerjalke i. p.

Šivanje perila, vezenje, izdelovanje čipk, preprogarstvo in slično: vse to so opravila, ki pri njih ženske bolj tovarniško životarijo; dostikrat so samo za postranski zaslužek ali za lastno potrebo. Treba je za to veliko potrpljenja, dobrih oči in mnogo umetniškega čuta.

Šole, ki spadajo sem in ki grade na osnovni šoli, so ženske obrtne, n. pr. strokovno nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti v Ljubljani, umetno-obrtna šola »Probuda« v Ljubljani, šola drž. osrednjega zavoda za ženske domače obrti v Ljubljani (čipkarske so še v 10 drugih krajih), v okrilju »Vesne« v Mariboru, dalje na Jesenicah, v Trbovljah. Za tkanje preprog je v Sarajevu več zavodov ozir. šol (drž. tkaonica veza i vezionica, drž. tkaonica čilima).

Ženske strokovne obrtne šole, v katerih traja pouk dve leti v strokovni šoli in eno leto v delavnici, zahtevajo odslej dva razreda srednje ali meščanske šole. Navadno imajo oddelke za krojenje in šivanje perila ter oblek, dalje event. za umetna dela, za izdelovanje ženskih klobukov, steznikov, umetnih cvetlic, za tekstilno pletenje in preprogarstvo. Pri nas so ob srednji tehnični šoli v Ljubljani doslej oddelki za šivanje perila, izdelovanje oblek in vezenje. Teh šol je tudi drugod v državi precej po večjih mestih, zlasti v Belgradu, Zagrebu, Sarajevu (tu je n. pr. šola za tekstilno pletenje).

Učiteljice za te šole se izobrazujejo v državni višji ženski strokovno-obrtni šoli v Zagrebu in državni višji ženski obrtni (zanatski) šoli v Belgradu. Te šole so sedaj petletne ter imajo odseke za vse omenjene predmete; sprejemajo pa učenke s štirimi razredi srednje šole z malo maturo ozir. z meščansko šolo. Profesorice teh šol izhajajo iz filozofske fakultete ali višje strokovne šole z dotičnim izpitom.

Važen je sploh poklic predmetnih učiteljic (bivša II. kat.) v tehničnih srednjih šolah, višjih ženskih obrtno-strokovnih šolah, ženskih obrtno-strokovnih delovodskih šolah. Kandidatinje z maturo in 2 letoma službe delajo državni strokovni izpit, pri katerem so štiri skupine: tehnika, umetniška stroka, skupine ženskih veščin in skupina občega pouka.

Na direktorska mesta v ženskih obrtnih šolah pridejo predmetne ali strokovne učiteljice z vsaj 12 leti državne službe.

Ž E N A I N D E L O

Valant Milan:

DOLŽNOSTI ČLANOV OUZD

Zakon o zavarovanju delavcev določa za zavarovance pravice in dolžnosti, ki jih imajo nasproti uradu. Ker doslej »Vigred« še ni pisala o dolžnostih, storimo to danes.

Vsak zavarovanec mora za zavarovanje prispevati, da potem od njega dobi podpore. Prispevati pa mora, če je po zakonu zavezan zavarovanju. Organizacija delavskega zavarovanja ni torej dobrodelna ustanova v običajnem smislu, ker nima prostovoljnih prispevkov niti ne poljubnih izdatkov. Prispevki kakor tudi izdatki se gibljejo v zakoniti višini.

Za plačilo prispevkov uradu ne odgovarja zavarovanec sam, ampak njegov delodajalec. Ta prejema od urada plačilne naloge za mesečna obdobja. Za krajša ali daljša obdobja se izdajajo plačilni nalogi le v slučaju, da delodajalec uslužbenca ni prijavil v zavarovanje in se zavarovanje izpelje naknadno — največ za dobo treh let. Zavarovanec sam prav nič ne odgovarja, če niso zanj plačani prispevki. Vso odgovornost za to nosi delodajalec. V slučaju, da zavarovanec oboli, ima pravico do podpor, čeprav prispevkov delodajalec ni plačal.

Prispevki se pobirajo za bolniško in nezgodno zavarovanje. S temi prispevki vred pobira uprava zavarovanja (OUZD) tudi prispevke za delavsko zbornico in javno borzo dela. Ker je delavska zbornica izključno delavska ustanova, odpade ves prispevek zanjo na uslužbenca. Pri borzi dela odločujejo v enakem razmerju delodajalci in delojemalci. Zato odpade plačilna dolžnost za prispevke za borzo dela na obe strani v enaki (polovični) višini. Prispevke za nezgodno zavarovanje mora nositi delodajalec sam in z njimi ne sme obremenjevati uslužbenca. Bolniško zavarovalne prispevke pa mora nositi na pol delojemalec, na pol delodajalec.

Bolniško-zavarovalni prispevki se odrejajo glede na mezdni razred, v katerega je uvrščen uslužbenec in glede na število delovnih dni obdobja, za katero se prispevki predpisujejo. Mezdni razred se določa na podlagi prejemkov, ki jih ima uslužbenec. Pri določitvi višine prejemkov se morajo upoštevati vsi prejemki, do katerih ima uslužbenec pravico po pogodbi o namestitvi za določeni redni delovni čas: mezda, plača, stanarina, draginjske doklade, dividende, tantjeme, napitnina in podobno. Prejemki v naravi se morajo preračunati v denarno vrednost na podlagi navodil in predpisov, ki jih izdaja v tem oziru Osrednji urad za zavarovanje delavcev (SUZOR) v Zagrebu. Bolniški prispevek ne sme biti tedensko manjši od 24% in ne večji od 42% zavarovane mezde. Sedaj se predpisuje v najvišji višini.

Število delovnih dni se dobi za neko obdobje na ta način, da se odšteje od koledarskega števila dni obdobja število nedelj, ki vanj upadajo. Če ima mesec 31 koledarskih dni, med katerimi so 4 nedelje, je v mesecu 27 delovnih dni in se mora za toliko dni tudi predpisati prispevek. Prazniki, ki ne padajo na nedelje, se štejejo torej med delovne dni in se tudi zanje predpiše prispevek. Bolniški prispevki se razumljivo ne predpisujejo za čas bolezni, v slučaju, da je uslužbenec zavarovan še potem, ko oboli.

Tiste prispevke, ki obremenjujejo po zakonu zavarovanca, more odtegniti delodajalec uslužbencu od plače. Če ima uslužbenec plačo dogovorjeno na teden ali 14 dni, se mu morejo odtegniti nanj odpadajoči prispevki v roku enega meseca po izplačilu zaslužka. Če pa je plača dogovorjena za mesec dni, pa more delodajalec izvršiti odtegljaj najkasneje v dveh mesecih. Uslužbenec torej ni dolžan plačati prispevkov, ki jih urad predpiše delodajalcu, ki ni izvršil odjave iz zavarovanja v osmih dneh po uslužbenčevem izstopu iz dela. Da bi vsak uslužbenec mogel kontrolirati pravilnost odtegljajev, bi bilo umestno, da bi imel tablico prispevkov, iz katere so razvidni dopustni odtegljaji po delovnih dneh in mezdnih razredih, ki jo more kupiti pri OUZD ali katerikoli njegovi ekspozituri za Din 1.—. Za vajence, praktikante, volonterje kot tudi za osebe, katerih plača v gotovini ne dosega zavarovane mezde 1. meznega razreda t. j. Din 8.—, plačuje ves prispevek delodajalec sam.

Zavarovancu izstavlja urad plačilne naloge za nanj odpadajoče prispevke le, če je opustil delodajalec plačilo prispevkov dvakrat zaporedoma in če se prispevki od njega ne morejo iztirjati administrativno. V takem

slučaju OUZD tudi prepove delodajalcu odtegovati uslužbencem prispevke od njihove plače.

Včasih sklepajo delavci z delodajalci pogodbe o prispevkih v korist delodajalcev in v neskladju z zakonom. Vse take pogodbe pa so prepovedane in nične, ker so v škodo zavarovanca. Zavarovanec se jih ni dolžan držati, delodajalčevo tako postopanje pa se kaznuje. Če delodajalec odteguje uslužbencu previsoke odtegljaje, more slednji zahtevati povračilo previsokih vsot od delodajalca, ter ga iztožiti pri sodišču, če ne bi uspel s samo zahtevo.

IZ NAŠIH ŽENSKIH KROGOV

Hladnik Janez:

ŠE VIGREDNICAM ENO V SLOVO!

Naj bi se kaj oglasil, tako mi je bilo rečeno že večkrat. Sedaj je pa res umestno, da katero zapišem, sedaj, ko odhajam na dolgo, dolgo pot čez morje in na zemljo južnega sonca, tja, kjer je o našem kresu zima, o našem božiču pa največja vročina. Cel mesec bo dolga ta pot, in tedaj, ko se bo to bralo, bom že blizu svojega cilja. Prvega marca bom namreč že v Buenos Airesu, kjer bo odslej moje delo.

Kakšno delo? To je ravno tisto, kar je za Vigrednice zanimivo! Veliko je namreč tudi tam naših sestra. V trimilijonskem mestu se bori za kos kruha in pošteno življenje in nedolžno srce kakih 1000 slovenskih deklet. Zagreb v malem je to. In niso na slabem glasu naše sestre v tem mestu. Pri najodličnejši gospodi so priznane kot najbolj sposobne in uporabne. Pri samem predsedniku države je Slovenka in pri ministrih in najvišji gospodi, bodisi kot kuharica ali sobarica ali kar koli. Toda prvo, kar jim daje spoštovanje, je: poštene so! Poštene so, a le tiste, ki so znale prav boriti življenja boj! Zakaj vse niso? Tudi prodanih, oskrunjenih duš je med njimi, ki so z mirom srca zavrgle tudi same sebe. In te so bridkost, katero bom moral nositi odslej tudi jaz, pa tudi ve jo boste nosile, ker jo bom razodeval tudi vam, zakaj lažje je nositi tujo bridkost, ko se človek iz nje sam zase kaj nauči, kot zrušiti se pod lastno slabostjo in nemočen obležati na potu življenja!

Kakor slovo naj bi bilo to pisanje. Pa mi le ne gre v besedo slovesa. Ker se ne poslavljam, tako se mi zdi. Ker meni duhovniku ni več dom nek kraj in neke osebe. Slovenska zemlja mi je dom in od nje se poslavljam, to je res; a bolj še kot slovenska zemlja, je v meni slovenska kri, in to se mi zdi, da je najgloblje bistvo moje domovine. In kot sem bil v Zagrebu med svojimi »doma«, tako bom sedaj spet tam daleč med »našimi« zopet »doma«. Če bo pa kdaj utihnila okrog mene slovenska beseda, tedaj, o tedaj bom pa začutil, da sem tujec, tedaj bom pač z bridkostjo občutil, kako strašne so dalje, ki so me od doma ločile.

In če bom jaz en košček domovine tudi nesel seboj našim, ki ravno domovine v tujini najbolj pogrešajo, pa naj vam vsem, ki boste te besede čitale, zapišem: Najlepši in najtoplejši dom je v tvojem lastnem srcu, če tisti božji mir prebiva v njem kot je tedaj, ko si se še materi za krilo držala, kot je tedaj, ko si Jezusa prvič v srce prejela, tedaj, ko je bilo srce še čisto in nedolžno.

Najgloblja vrednost domovine je prav v sladkih spominih nedolžnih let, ki smo jih brezskrbni otroci živeli tedaj, ko smo se podili okrog voglov in plotov domače hiše in rojstne vasi.

SLOVENSKI GLAS IZ ZAGREBA

Kakor mnogokrat kaj lepega in veselega doživimo Slovenci v Zagrebu, tako nas tudi večkrat kaki grenki občutek prešine. Čim bolj smo navezani eden na drugega, tem težje je pri srcu ob razstanku. — Tako

smo se morali namreč posloviti 4. februarja za dalj časa od našega bivšega, nam nepozabnega duhovnega voditelja Slovencev v Zagrebu, preč. g. Janeza Hladnika. Odšel je s svojimi plemenitimi nameni in načrti daleč od nas in svoje domovine, katero tako vdano ljubi, tja v Južno Ameriko, iskat src naše krvi in duha. Njegova podjetnost v poklicu za duševni vzdig in napredek ga je tudi vzbodila za ta odločilni korak. Prepričani smo, da bo s svojo dobrosrčnostjo in vedrino, tudi tam postal splošno priljubljen. Saj je odšel iz ljubezni do bratov Slovencev, da bi izgubljene našel in omahujoče podpiral ter tako vse pripeljal k Bogu! Ker je bil tudi naročnik našega lista Vigredi, ga bodo gotovo te vrstice našle tam v daljavi. Zato mu ob tej priliki vsi Slovenci v Zagrebu vdanih src kličemo v prisrčen pozdrav: »Bog Vas živi in blagoslovi Vaše plemenite namene z obilnim uspehom.«

Slovenka v Zagrebu.

SPOMINSKI LIST PRIJATELJICI FRANCKI VIDMARJEVI NA GROB

† 26. jan. 1936 v Topoljah —

Selce nad Škofjo Loko.

Žalostno so zadoneli zvonovi Sv. Mohorja tiisto jutro in njih milotožni zvoki so pošiljali zadnji pozdrav cvetki naših gora, — Tebi, nepozabna Francka, ki so Te v tistih trenutkih, počivajočo v beli krsti, ponesli vrli fantje izpred Tvojega doma.

Bolest je stiskala naša srca, ko smo Te spremljali na zadnji poti. Tako nepričakovano si nas zapustila, da skoraj verjeti ne moremo, da Te ne bo več med nas. Šla si iskat zdravja bolnemu očesu, a mesto zdravja, Te je dohitela nevarna bolezen. Slutila si, da ni več pomoči in zaželela si domov. V zadnjih trenutkih Ti je bila želja izpolnjena. Na poti proti domu Ti je zašepetala sestra: »Francka, domov gre-

va.« Pokimala si v znak razumevanja, toda kmalu si zasnivala večni sen. Tvoja duša je odhitela v večni dom, kjer sta Te z veseljem sprejela Tvoj oče in Tvoja mati — Tebe, svojo najmlajšo. Dom pa je sprejel svojo mlado gospodarico — mrtvo.

Prihajali smo po slovo k Tebi, draga Francka. Z lahno smehljajočim obrazom si ležala med palmami in cvetjem z vencem na glavi, Ti, sama roža med rožami.

Naše misli so pohitele za Teboj. Raduješ se nad zvezdami, saj si bila tako dobra, blaga. Med nami pa je nastala vrzel. Bila si vzorna članica Marijine družbe in prosvetnega društva, ljubiteljica in naročnica »Vigredi«. Polna življenja in veselja si nas s svojim vedrim, veselim smehom in pesmijo tolikrat razveselila. Pokazala si nam, kako se da vesel, plemeniti značaj združiti s pravo krepostjo.

Stremeč za najvišjimi ideali, si skrbela predvsem za to, da je bilo Tvoje življenje podobno lilijinemu cvetu. »Z vencem pred oltar, ali v grob« je bilo Tvoje geslo, ki si ga napisala v svojih spominih.

Mnogoštevilno so se zbrale Tvoje tovarišice, prijateljice in vsi, ki so Te ljubili in spoštovali ob Tvojem grobu. Svežega cvetja so nabrali Tebi, ki si bila živ pomladni cvet in s pesmijo so se poslovili od Tebe, ki si v življenju tako ljubila petje in cvetje.

Raj nebes odel zemljo,

cvetel spet bo maj.

Ali Francke k nam nazaj
nikdar več ne bo.

Draga Francka! Šele 21 pomladi si doživela, pa že si odhitela pred nami tja, kjer je večni maj. Naše najboljše nas prebivatevajo. S svojim svetlim vzorom, nepozabna Francka, tudi nam pomagaj na poti k Soncu!

DEKLIŠKI KROŽEK KAT. IZOBRAŽ. IN PODPORN. DRUŠTVA V DOMŽALAH

Kakor po mnogih drugih krajih, tako se je tudi v Domžalah ob zopetni obnovitvi prosvetnih društev, osnoval dekliški krožek, ki ima nalogo, da nudi tudi dekletom, ki nimajo prilike, da bi se izobraževale v šoli, za življenje najpotrebnejšo izobrazbo. Triinšdeset domžalskih deklet se udeležuje teh sestankov, toda to vendar

ni toliko, kakor bi bilo želeti. Tem bolj z veseljem pa delujemo me, kar nas je do sedaj pri tem krožku. Dvakrat na teden se zbiramo ob 8. uri zvečer v Društvenem domu, pod vodstvom duhovnega voditelja, našega dobrega župnika, g. duhovnega svetnika Franca Bernika in voditeljice. Eno uro posvetimo kulturni izobrazbi. Program začnemo z molitvijo in s kako nabožno ali narodno pesmijo. G. župnik prebero odlomek iz knjige Tomaža Kempčana »Hoja za Kristusom«, nato pa je na programu

predavanje. Za tem sledi deklamiranje pesmi kakega domačega pesnika, n. pr. Prešerna, Slomška, Kreka, s katero se prvi del zaključi. Druga ura pa ima namen, vzgajati nas telesno in nam nuditi trezno razvedrilo. Gimnastično uro zaključimo s kako veselo igro in se točno ob 10. mirno razidemo.

Upamo, da nam bodo ti večeri mnogo nudili, tako duševno, kakor telesno.

Bog živi!

Pogačar Mimi.

Ž E N A - G O S P O D I N J A

GOSPODINJSKA IZOBRAZBA V NAŠIH DRUŠTVIH

Med različnih panog ženske izobrazbe, ki naj jo nudijo ženstvu, bodisi ženam, bodisi dekletom naša društva, je *gospodinjstvo* najvažnejše.

Vsaka žena, izobrazena ali preprosta, v važni javni poziciji ali v domu, omožena ali samska, mlada ali stara mora biti tudi *gospodinja*. V Nemčiji je temeljna izobrazba ozko povezana z gospodinjsko izobrazbo in je vpeljana za vse ženstvo brez izjeme 1 leto po izstopu katerekoli šoli *obvezno* za gospodinjsko delo v kateremkoli vzornem kmečkem gospodinjstvu za kmečka dekleta, na gospodinjskih šolah in seminarjih za izobraženke, za delavke nastavljenke vseh vrst pa v raznih tečajih, delavskih kuhinjah, delavskih kolonijah in pod. — Na podoben način skrbe za gospodinjsko izobrazbo: Čehoslovaška, Francija, Holandska, Belgija.

Vedeti pa moramo, da h gospodinjstvu ne spada samo kuhanje in kar je s tem v zvezi, ampak tudi še vse delo, ki ga ima opravljati žena, mati, gospodinja v domu, pa še celo izven njega, če je tisto v zvezi z njenim gospodinjskim zvanjem.

Pa, če še pomislimo na besede, ki jih rabi Cerkev pri poročnem obredu, da Bog možu ni dal žene za deklo, ampak za *pomočnico*, tedaj vidimo, da mora žena-gospodinja vedeti in znati tudi še marsikaj, s čimer more možu stati ob strani kot njegova pomočnica,

Delokrog žene-gospodinje je zelo širok in obsežen, zato mora biti tudi njeno teoretično in praktično znanje obsežno in široko, pa poleg tega tudi še globoko, da se more tako udeleževati, kakor je treba, kakor njen položaj od nje zahteva in kakor zahteva od nje njena dolžnost.

Pa kje naj si dekleta, bodoča žena, pridobi vsega potrebnega znanja? Šola daje od tega znanja le neznatne drobce. Nadaljevalne šole bi nudile, a še niso dovolj priznane, priljubljene, pa tudi ne obvezne; malo jih je in ni jih v vsakem kraju. Zato moramo z gospodinjskim poukom in vzgojo pričiti prav po vseh naših ženskih društvih, ker je gospodinjskih šol premalo, so predrage in zato ne vsem dostopne. Gospodinjski tečaji so le izjemno sredstvo za širjenje gospodinjskega znanja, dokler nimamo obveznih gospodinjskih, vsaj enoletnih šol, ki bi bile le enoletni podaljšek šolske obveznosti in za vsa dekleta obvezne.

Gospodinjstvo je torej važen izobraževalni predmet naših ženskih društev. Vprašanje je le, kako naj se ga naša društva lotijo, da bo to delo uspešno.

Najprej moramo vedeti, kaj vse spada h gospodinjstvu, kar nam bo dalo že kar lepo razdelitev dela za gospodinjsko izobrazbo v naših društvih.

Dobrota mila je odvisna od količine maščobe in kakovosti drugih sestavin. Zlatorog-ovo milo vsebuje najvišjo po mednarodnih borznih običajih predpisano mno-

žino maščobe, ki so ji pridejane le najboljše surovine. Zato ima *Zlatorog*-ovo *milo* izredno veliko čistilno moč in je pri rabi zelo izdatno, torej poceni. Razumna gospodinja vse to dobro ve in pere dosledno le z *Zlatorog*-ovim *milom*. Tako je prav!

(*Dalje prih.*)

RECEPTI NAŠIH NAROČNIC

Terezika S. — *C. piše:* Večkrat sem že slišala, da bi rade imele Vigrednice preprosto domačo jed iz svežega svinjskega mesa. Pri svoji sestri, ki je poročena na gornjem Štajerskem, sem jedla zelo okusno jed, ki jo opišem Vigrednicam. Množina se nanaša za štiri osebe, čas za pripravljanje je tri ure, kuhati pa se mora dve uri in pol. Snovi: $\frac{1}{2}$ kg svinjskega mesa, liter vode, pol kg krompirja in pol kg kolerab, sol, mast, moka. Priprava: meso se skuha v litru vode, ki jo je osoliti. Kolerabe (lahko tudi polovico kolerab, polovico repe) kakor je pač letni čas, da so sveže ali obležane, denemo prej ali pozneje kuhati k mesu. Krompir denemo šele tričetrt ure pred kosilom k celotni jedi, ki jo je treba po vsakem dodatku primerljivo doliti, da se zanjo porabi nekako 2 in pol litra vode. Kolerabe, repo, krompir zrežemo lahko na krlje ali, če se nam bolj mudi, na drobne kocke. Za prežiganje vzamemo 2 žlici masti, v katero denemo prav tako 2 žlici moke, jo zarumenimo in pridenemo prežiganje, ko je že krompir vsaj na polovico mehak. Meso, ki se je do mehkega skuhalo, vzamemo iz lonca, ga razrežemo v drobne kocke in stresemo nazaj, ko je prežiganje že v loncu. Zelo nasitna jed, ki jo ponekod zelo radi uživajo. Zanimalo me bo, ako bo katera izmed Vigrednic preizkusila ta recept in ga morebiti še po svoje preuredila in izpopolnila.

Alojzija M. — *R. pošilja* jedilnik za postno kosilo. Sestavljen je tako-le: Ovsena kaša (lahko tudi ajdova) kot juha, mlad grah in vmešana jajca. Juha: Ovse na kaša se pristavi v mrzli vodi. Vzamejo jo 75 g, t. j. za rahlo peščico na osebo, vode naj bo ob začetku 1 liter. Ker se zelo rada pripali, je najbolje, da vre ob kraju štedilnika, ne na odprtem ognju. Od časa

do časa je treba premešati. Tako jo kuhamo približno eno uro. Nato jo pretlačimo skozi sito, pustimo, da zopet zavre, dodenemo pol litra mleka; 2 žlici sladkorja in polovico male žličke soli. Tako začinjeno še enkrat zavremo in jo do dna dobro premešamo. Nanjo denemo lahko ocvrte kruhove kocke.

Grah: Izluščimo, izberemo in ga v vreli vodi z nekoliko presnega masla hitro do mehkega skuhamo. Preden ga damo na mizo, potresemo nekoliko z moko, osolimo in dodamo vršček petršilja. Če je grah grenak, pridenemo malo sladkorja.

Vmešana jajca: tri jajca raztepemo v široki skledi, dodamo na vsako jajce žlico mleka in osolimo. V ponvi razbelimo mast, vlijemo jajčno mleko vanjo in jo mešamo, da se strdi. Priporočati je, da zdaj na pomlad primešamo drobno zrezanega drobnjaka, na noben način pa ne smemo k temu dodati čebule.

Pavla T. — *L. Sporoča* nov način goveje pečenke. Piše tako-le: tri četrt kilograma govejega mesa iz stegna, 50 gramov prekajene slanine, istotoliko presnega masla, sol, čebula, voda, eno osminko litra kisle smetane in potrebna moka. Meso je treba dobro pretolči, prekajeno slanino razrezati na podolgovate rezance, s katerimi pretaknemo meso, osolimo, v presnem maslu zgoraj in spodaj opečemo, prilijemo vrele vode, pokrijemo in dušimo. Ko je pečenka že precej mehka, omaka že precej izrabljena in lepo rjava, prilijemo polovico kisle smetane, ki smo jo dobro razžvrkljali na pečenko in pečemo dalje do mehkega.

Drugo polovico kisle smetane razžvrkljamo k omaki. Kar je na posodi rjavega, ostržemo s kuhalnico, da pade v omako, ki dobi s tem zelo lepo barvo. Če se nam zdi, da je omaka premastna, odvezamemo, oziroma odlijemo nekaj maščobe preden dolijemo drugo polovico smetane in jo porabimo za kako drugo jed. Šele potem dodenemo moko in, ko se je prekuhala, pretlačimo skozi sito in denemo v omakni čolniček. Meso pa zrežemo, zložimo na krožnik in obložimo s pečenim krompirjem. (Uredništvo se prav toplo priporoča in prosi še takih poročil, ki, kakor se sliši prav zelo ugajajo naročnicam.)

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA

(Odgovarja dr. M. Justin.)

L. K. iz G. Staranje temu ni vzrok, kar Vi mislite. Po porodih se to večkrat zgodi, nima pa nobene podlage, da bi več ne zanosili, tudi če ni vsega tega, kar je bilo od začetka. Niti se Vam ni treba truditi; če se povrne, prav, če ne pa tudi dobro. Včasih imajo hladne in mirne matere ravno tako dosti otrok, ki si jih želijo. To ni odvisno, kot sv. pismo pravi, od volje moža in poželjenja mesa — ampak od drugih stvari. V novejšem času smo odkrili veliko dejstvo, ki je v tem pogledu epohalnega pomena. To je že marsikateremu zakonskemu paru pomagalo do otrok. Če sta namreč oba mož in žena zdrava in sposobna. Metoda se imenuje Knaus-Ogino. (Glej v »Času« št. 6.)

Moja skrb. Če je perijoda redna, in le krvavenje manj izdatno, to še ni vzrok, da se vznemirjate. Prehlajenje ob času perijode seveda gotovo malo vpliva na njen potek. Glejte, da se sicer okrepite, pa bo vse dobro in se ne more iz tega izcimiti nič hudega.

M. T., B. Šumenje v glavi ima včasih svoj izvor v ušesih. Dajte si jih pregledati. Živčno obolenje seveda tudi ni izključeno. Zato k specialistu za ušesa in nos in če tam odpravijo vzrok, bo šumenje prenehalo in ne bo treba več misliti, da so »živci« vzrok.

Planinka. »Redna« perijoda Vam 3—4 krat izostane v jeseni ali po zimi. Pri tem ne čutite bolečin, le hitreje ste utrujeni. Ono, kar ste imeli kot otrok na vratu in v grlu kakor popisujete, kar pustite pri miru, dokler Vas ne moti. Če je samo »lepotna napaka«, ki jo na vsak način hočete odstraniti, morate iti v bolnico.

H. Č., Ž. Pred 14 dnevi(?) ste se močno prehladili ob času perijode in od tedaj niste več zdravi. Glava Vas boli, razburjate se za vsako stvar, srce Vam močno bije, noge imate težke, na glavi pa se pojavljajo mozolji, perila nimate od tedaj več, le belo. Kaj Vam je napraviti? Brez preiskave vestnega strokovnjaka ne morete nič vedeti. Zato le k njemu, da ugotovi, kaj je na tem!

Vigrednica. Neredna prebava Vas zelo ovira v Vašem poklicu. Glavobol in ne-

razpoloženje za delo so posledice. Pravilo je: redna hrana, in sicer taka, ki Vam prija in ki Vas niti ne zapira, niti ne povzroča driske in redno življenje, ki podpira prebavo mora tudi povzročiti redno iztrebljanje. Torej! Sicer pa boste tudi to dosegli — ker, kakor vidim, to hočete. Le dobro se preštudirajte in opazujte in iz tega vzemite, kar je za Vas prav, drugega se ogibajte. Počasi zvečiti, dobro grizti in pred jedjo in po jedi počitek, vrhutega ev. masaža trebuha vedno v istem času n. pr.: zjutraj, ko hočete vstati iz postelje — pa boste, če ni organskih motenj v želodčno črevesnem traktu ali živčevju kot takem, videli, da bo šlo.

LEPO VEDENJE

(Nadaljevanje.)

Se v družini

Dolžnosti, ki jih imajo vsi člani družine so zelo obširne in tudi važne. Od načina, kako jih izpolnjujejo je zavisno družinsko blagostanje, pa tudi njihova čast in dobro ime. Pobožnost, bogaboječnost in poštenje so temelji za pravilno izpolnjevanje dolžnosti in torej posredno za srečo v družini. Gospodar in gospodinja morata v prvi vrsti skrbeti, da vsi družinski člani vrše prav in o pravem času svoje verske dolžnosti. Če sta jim v tem oziru zgled, bo v družini vse drugo tudi v redu. Prav nič odveč ni, če priporočamo prav toplo, da se naše družine vrnejo k prelepi navadi skupnih molitev: zjutraj, zvečer, pred jedjo in po jedi.

Družinsko življenje, h kateremu spada: oče, mati, otroci, stari starši in stranski člani, ki bivajo v domu in še posli, je skupno življenje. Zato se razvija pod skupnim in enotnim pravilom, ki ga postavi gospodar in gospodinja. Vsi člani družine se mu morajo pokoriti. Po svojem mnenju sme posameznik le tedaj ravnati, če ni mogoče zvedeti splošnega pravila ali zapovedi.

Složnost pri vsem opraviilu v družini mora biti tako velika, da je vsakdo pripravljen podrediti svoje mnenje v skupno korist.

Kar se dogaja v družini, ostane v družini in nobeden izmed družinskih članov teh domačih skrivnosti ne raznaša.

Ravnanje gospodinjino s posli naj bo pravično in dobrohotno, primerno značaju posameznega, pa tudi sočutno in poučno. Pa poreče kdo, da vse to ne spada k lepemu vedenju. Pa je treba samo premisliti, da iz prestopkov, ki se tičejo tu naštetih stvari, izvirajo napake, ki so prav v opreki z lepim vedenjem: razdori, prepiri, kričanje, preklinjanje, pretepi, zmerjanje i. dr.

Cim starejši postaja človek, tembolj spodobno in vzgledno naj bo njegovo vedenje. Starejši človek naj daje mlajšemu potrebne in koristne nasvete in v vsem dober vzgled; le tako ga bo mladina spoštovala. Veselo razpoloženje mladine naj odobrava in naj misli na svoja mlada leta; potem ne bo zahteval, da bi bila mladina resna in ustaljena kakor je sam, ker je to nena ravno. Sam naj bo vesel med veselo mladino, a ne razposajen, resen, a ne čmerikav in godrnjav. V vsem naj uredi svoje vedenje po načelih svojega prepričanja in primerno svoji starosti.

Mladina ima dolžnost, da spoštuje stare ljudi in jim to spoštovanje kaže ob vsaki priliki. Spoštljivo naj se obnaša do njih, pozorna naj bo za njih želje in naj jim nudi vsakršno pomoč. Njihove pregreške in morebiti zastarela mnenja naj potrpežljivo presoja ob misli, da je tudi sama vsak dan starejša in hodi po istih stopinjah, ki so jih oni že prehodili.

Spoštovanje in medsebojna ljubezen je tista vez, ki mora vezati družinske člane v lepo družinsko skupnost. Nikakih posebnih predpisov lepega vedenja potem ni treba: spoštovanje in ljubezen vzgajata vse one lastnosti, ki jih lepo vedenje zahteva. Ne čudimo se, da je prva: nesebičnost. Sebe pozabiti, drugemu dati: boljši prostor, boljši kos, lepo besedo, četudi si razburjena; vsakršno pomoč, četudi si trudna; svoj sedež starejšemu, četudi sama težko stojiš; prednost, četudi bi bila sama rada prva itd., itd. — Ne misli, da velja to samo za gospodo, za boljše hiše; ne, za vsak dom, za vsako družino. To je tisti novi družinski red, o katerem nekateri sanjajo, ki ga pa ne bo, dokler ne bomo vsi skušali, bližnjemu biti in postati vse. Potem bomo vsi obdani in obvarovani z nesebično ljubeznijo.

(Dalje prih.)

MOJE SOBNE RASTLINE

Niso vse rože, precej jih je tudi samo zelenih, ki pa so zlasti v zimskem času pravo veselje za oko.

Kako jih presajam?

V druge posode in v drugo zemljo jih presadim:

1. če je posoda polna korenin,
2. če je del korenin obolel ali se posušil,
3. ko se spomladi prebujajo iz počitka.

Presaditi je treba:

1. hitro rastoče, kakor pelargonije, fuk-sije, ageratum, nagelj, krizanteme, kale i. dr. znane, *vsako pomlad*;

2. počasi rastoče, kakor palme, azaleje, bilbergije i. dr. *vsako drugo leto*. Dragocene sobne rastline je dobro dati vrtnarju v presajanje, ki dobro razume namešati pravilno prst.

Nova posoda mora biti vselej nekoliko večja kot dosedanja. Presajam pa tako-le: Izberem ali kupim novo posodo, ki je 2 do 4 cm v premeru prostornejša kot stara. Star lonček znotraj in zunaj dobro s krtačo odrgnem, novega pa postavim v vodo do vrha, da se napije. Skrbno izpraznim lonček tako, da z eno roko obrnem in nekoliko potresem, z drugo pa prestrežem, da kepa ne zdrkne na tla. Črepinjo, ki je bila na dnu starega lončka (na luknji), predenem v novi lonček. Previdno zrahljam kepo, a ne odstranim prsti, da bi bile same korenine, ampak se mora še stara prst držati korenin. Rastlino s kepo postavim v novo posodo, pa jo držim toliko dvignjeno, da so bilke ozir. vejice z gornjim robom precej v isti višini. Pripravljeno prst vsipljem v lonček, da se naseda pod koreninami in okoli njih do vrha. Potrkam parkrat z lončkom, da se prst s sede, potem tudi še z roko pritisnem, da je okoli korenin dovolj prsti. Ko sem potlačila, mora biti površje prsti za 1½ cm nižje kot posodin rob, da pri zalivanju voda ne pljusne čez in ne odplavlja prsti. Zdaj rožo še dobro zalijem in postavim za nekaj dni na senčen prostor. — Obrežem rože navadno preden jih presajam.

Micka K.—L.

DOBRE KNJIGE

Pasijonska drama »V času obiskanja«, osem postaj o Jezusovem poslanstvu, katero je spisal na podlagi evangelija Edvard Gregorin, član Narodn. gledališča v Ljubljani. Cena nevezani knjigi 26 Din, vezani knjigi pa 38 Din, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Ni primernejše igre za resni postni in velikonočni čas, kakor je ta pasijonska drama, ki preseneča po nenavadno globokem pojmovanju Kristusovega poslanstva na zemlji, po večšem izboru in sestavi Kristusovih izrekov in prerokovanj iz stare zaveze ter končno oblikovanje v dramatični predelavi. Že lansko leto je bila uprizorjena z velikim moralnim in gmotnim uspehom na mnogih naših odrih — da o veličastni uprizoritvi v ljubljanskem dramskem gledališču ne govorimo. Pri vsem tem pa je igra tudi na manjših odrih izvedljiva, saj zahteva samo 22 moških in 33 ženskih vlog. Ker je časa za uprizoritev te prekrasne in pretresljive pasijonske igre še dovolj — opozarjamo naše podeželske in industrijske odre, da razmišljajo o uprizoritvi. — Vse režiserje in igralce kakor tudi ljubitelje lepe pasijonske igre posebej opozarjamo, da bo Narodno gledališče v Ljubljani tudi letos uprizorilo to pasijonsko dramo »V času obiskanja« za časa Velikega tedna. Režijo bo vodil avtor sam, ki prevzame tudi glavno vlogo. Priporočamo.

Jugoslovanska knjigarna je kot 22. zvezek Leposlovne knjižnice izdala roman slovaškega pisatelja Martina Kukučina »Hiša v bregu«, ki ga je prevedel v slovenščino V. Smolej. Dejanje se godi v malem dalmatinskem mestu, kjer je pisatelj izvrševal svoj zdravniški poklic in je zelo verna slika življenja v obmorskem mestecu na našem jugu. Povsem domače se ti zdi, ko se razvija pred teboj zgodba dveh mladih ljudi, ki sta zrastle v različnih razmerah, pa hočeta zrasti v enoto. To pa se ne zgodi, ampak najdeta srečo drugje, kakor vsakemu odgovarja. Poleg teh dveh glav-

nih oseb pa je še cela vrsta drugih oseb, ki vse živo posegajo v razvoj dejanja. Knjiga je tako privlačna, da jo moraš v enem prečitati. Vigrednice naj si jo nabavijo, ker se bodo še večkrat rade vrnile k njej. Cena kart. 68 Din, vez. 80 Din.

Salezijanskih knjižic sta izšli 28 a in 28 b: »Velikonočni dar svete spovedi« in »Komunizem«. Vsaka Vigrednica bi si morala naročiti te knjižice, ki izhajajo 1. in 15. v mesecu in je a vrsta namenjena duhovni probudi, b vrsta pa duhovni prosveti. Ko prve prinašajo razprave o duhovnem življenju, pa druge pojasnjujejo katoliško stališče v posameznih sodobnih vprašanjih. Posamezna številka stane 1 Din in naročnina četrletno 6 Din. Naročajo se lahko Rakovnik — Ljubljana.

Knjiga o II. jugoslovanskem evharističnem kongresu v Ljubljani bo izšla. Mogoče jo je še naročiti po znižani ceni 65 Din samo, ako se ta znesek in poštšina 10 Din, skupaj 75 Din, pošlje obenem z naročilom v Misijonsko tiskarno Groblje-Domžale. — Poštšina je radi tega tako visoka, ker bo knjiga tehtala 2 kg. Ko knjiga izide, bo stala znatno več. Treba je takoj naročiti!

Dekliško knjigo »Med pomladjem in poletjem« naj naroče vsi dekliški krožki in odseki, ki so večkrat v zadregi za predavanje. Posamezna poglavja so ravno pravilno dolga za predavanje na dekliškem sestanku, res dekliška in primerna, ker obravnavajo prav vprašanja iz dekliškega življenja. Primerna je ta knjižica tudi kot spomin deklicam, odhajajočim iz šole. — Cena 10 Din. Naroča se pri upravi Vigredi, Ljubljana, Masarykova 12.

Mati vzgojiteljica. — Misli krščanskega vzgojeslovja, tretja predelana izdaja. Cena 16 Din. Vsem nevestam in mladim materam knjigo prav toplo priporočamo. — Naroča se pri upravi Vigredi, Ljubljana, Masarykova 12, Vzajemna zavarovalnica.

Ako gre
za zavarovanje
pride v poštev le

LASTNA PALAČA

UZAJEMNA ZAVAROVALNICA

LJUBLJANA, Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi;
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možno-
stih; posmrtniško zavarovanje »KARITAS«.

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši
domači slovenski zavarovalnici.

»DEKLIŠKI ODER«

V založništvu Vigredi je petero zvezkov Dekliškega odra, ki vsebujejo
nastopne igre z ženskimi vlogami:

II. ZVEZEK:

PASTORKA. Drama v petih de-
janjih.

SESTRI. Božična slika v enem
dejanju.

ŽIVELA TELOVADBA! Vese-
loigra v enem dejanju. Ce-
na Din 12.—.

III. ZVEZEK je posvečen materin-
skemu dnevu in vsebuje 19 dekla-
macij za materinski dan in kratke
prizorčke:

**POTRPETI JE TREBA Z
OTROKI**

PISMO

MATERIN ZAKLAD

MOČNA MATI

MATERINSKA LJUBEZEN

Cena Din 10.—.

IV. ZVEZEK: vsebuje 5 daljših in
krajših iger, namreč:

ZA SREČO. Igra v treh dej.

ANGELA. Božična igra v petih
slikah.

URE NA RAZPOTJU. Prizor
za Silvestrov večer.

PAMET JO JE SREČALA.

Burka v treh dejanjih.

KAKOR VIDITE... Veseloigra
v štirih slikah. Cena Din 16.

V. ZVEZEK:

SV. ELIZABETA. Igra v petih
dejanjih. Cena Din 7.—.

VI. ZVEZEK vsebuje tri igrice:

ZADOVOLJNOST OSREČUJE.

Božična igra v enem dejanju.

GOBAVKA. Misijonska igra.

PRED JASLICAMI. Božična
igra v dveh dejanjih. Din 7.

ZALOŽBA VIGREDI

LJUBLJANA, Masarykova 12.

**VIGRED 1929, 1930, 1931, 1932,
1933 — à Din 25.**

**MATI VZGOJITELJICA. —
Din 16.**

**MED POMLADJO IN POLET-
JEM. — Din 10.**

**HENOH ARDEN. —
Din 8.**